

BRAMANS - Franse Alpen

mei 2021

Verslag van KNNV Kampeervakantie

Samenstelling Freek den Dulk

1. Inhoudsopgave

1. Inhoudsopgave.....	2
2. Van de voorzitter	2
3. Overzicht Excursies	3
4. Excursies.....	4
5. Deelnemers.....	21
6. Plantenlijst	22
7. Vogels.....	39
8. Knotsen, koraalwortels, vliegorchissen, vrouwenshoentjes.....	42
9. Cultuur en Natuur	45

2. Van de voorzitter

Voor de kampeervakantie in Bramans, gelegen tegen het Parc National de la Vanoise, was veel belangstelling. Helaas kelderde het aantal deelnemers flink naarmate we dichterbij het begin van de kampeervakantie kwamen door de maatregelen die voor Corona werden genomen. Het was geen probleem Frankrijk in te gaan als je tweemaal gevaccineerd was, maar zonder vaccinaties moesten testen afgenomen worden en dreigde quarantaine na afloop. Maar uiteindelijk bleven er 18 deelnemers over, die blij waren er weer op uit te kunnen gaan. Ook het weer werkte mee: de weersvoorspelling was niet erg rooskleurig voor de twee weken, maar op een enkel buitje na dat, net toen we vanaf een pas afdaalden na een hut met thee, glühwein en koeken, over ons werd uitgestort, met hagelstenen en al.

We hebben allen genoten van de weelderige alpenweidjes, met veel orchideeën, zoveel dat je soms niet wist waar je je voeten moest zetten. Maar ook in de lagere gebieden werden mooie vondsten gedaan, van orchideeën tot (vrij) zeldzame varens. Door de overvloedige bloemenpracht vlogen er ook de nodige vlinders rond. Het aantal vogels bleef beperkt, zeer weinig roofvogels, wat klein grut en bij de rivier een enkele steltloper en Waterspreeuw.

De wandeltochten waren prachtig, vooral op hoogte hebben we genoten van de uitzichten, de meertjes en de alpenweiden. Ondanks de hoge leeftijd van de deelnemers werd besloten een pannenkoekenmiddag te houden, waar iedereen vreselijk zijn best deed de beste pannenkoek te fabriceren.

Al met al: een aanrader om naar dit gebied toe te gaan, je verveelt je er geen minuut!

Yolande Holthuijzen

3. Overzicht Excursies

- 13-6 1a. Sentier Botanique, doorgelopen tot Passerelle du Diable
- 13-6 1b. Sentier Botanique, langzame excursie, langs Arc terug naar camping
- 14-6 2. St. Pierre d'Extravache, Refuge lo Tsamol, Refuge de Bramanette
- 15-6 3a. Van Refuge du Petit Mont Cenis naar Lacs Perrin
- 15-6 3b. Van Refuge du Suffet naar Col du Petot Mont Cenis
- 16-6 4a. Omgeving stuwmeer Plan d'Amont, ten noorden van Aussois
- 16-6 4b. Half-verhard pad naar Plateau des Arpents, noordoost van Aussois
- 17-6 5. Van Bellecombe naar Lac Blanc naar Le Coëtet
- 18-6 6. Twee orchideeën excursies
- 19-6 7. Van Plan Monin tot Fontaine Froide
- 20-6 8a. Van le Lavoir naar Col de la Replanette
- 20-6 8b. Omgeving Monolithe de Sardières
- 21-6 9. Van Pont de l'Oulietta tot Plan des Eaux
- 22-6 10. Omgeving Polset en vanaf Refuge de l'Orgère (2 wandelingen)
- 23-6 11. Langs de Arc en wandeling vanaf Source de La Fourette
- 24-6 12. Van Bellecombe naar Refuge du Plan du Lac, over Via Alpina terug
- 25-6 13a. Hellingbos zuidoost van camping
- 25-6 13b. Vallée d'Etache
- 25-6 13c Auberge Bellacombe Rondwandeling NO

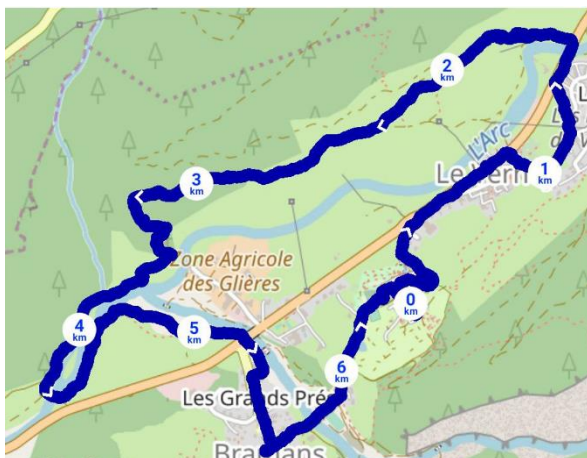

Nog niet gemaaide weide bij Sardières (Foto Freek den Dulk)

4. Excursies

1a. Sentier Botanique - doorlopers (13-6)

Vanaf camping naar Sentier Botanique, doorgelopen langs Arc tot Passerelle du Diable, via GR5E terug naar Bramans. Prima excursie voor de eerste dag. Hoogteverschil minder dan 100m

Sfeerverslag

We starten met 9 mensen van de “snelle” excursie. Bij de bakker nog even brood gekocht.

We liepen heel rustig, kletsend en soms bloemen en planten bewonderend over het pad. Heel mooi dat de weiden niet gemaaid waren., heel veel bloemen, en bij het water van beekjes veel vlinders.

Walter bleef achter en wachtte op de langzame groep. Een uur later was hij weer bij ons zonder langzame groep, want die bleek er niet zijn!

Bij Pont de Junier gingen Freek en Frans samen verder om pas bij de Pont de Diable om hoog te gaan en terug te komen via de Chemin de Petit Bonheur. De anderen waren rechtstreeks naar Bramans gelopen langs de grote weg. Dat was vervelend; er was geen voetpad om binnendoor naar het dorp te gaan.

Na wat drinken oip het terras waren we weer om 14:00 terug op de camping.

1b. Sentier Botanique – kruip excursie (13-6)

Route als 1a maar langzamer

De kruipgroep heeft het sentier gevolgd in ZW-richting tot Pont d’Luniers en daar de rivier overgestoken. Langs de oostelijke oever teruggelopen naar Bramans en vandaar langs de oude weg naar het kamp.

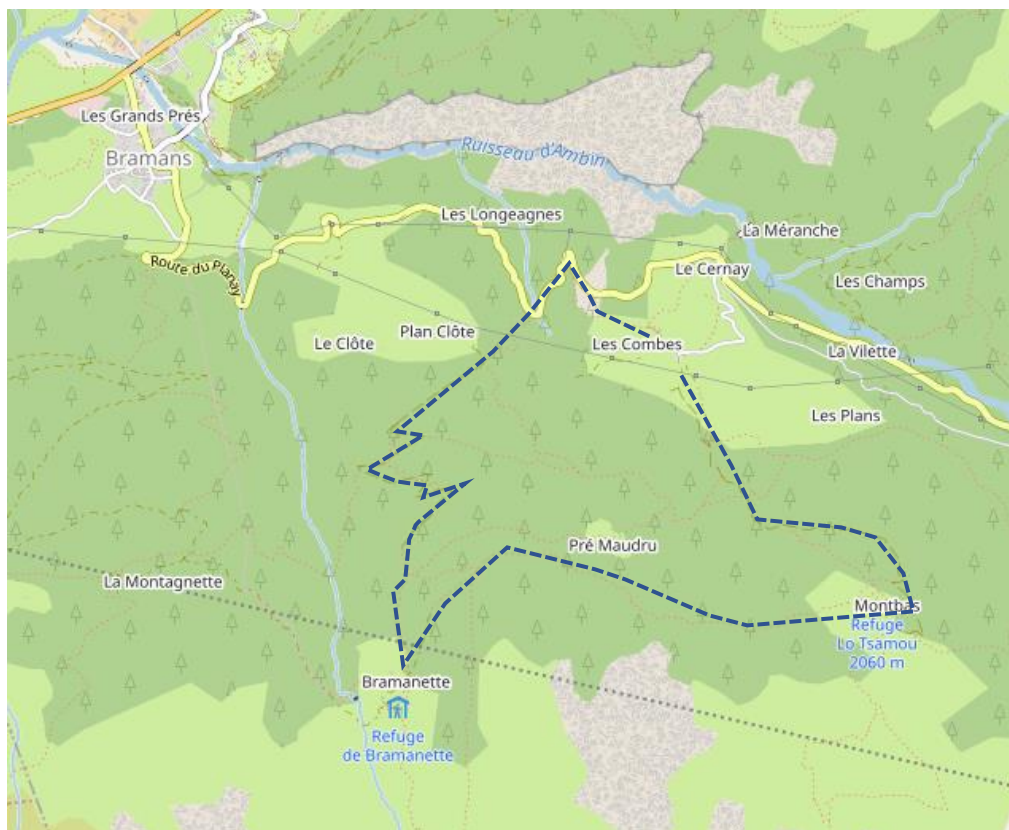

Een veldwesp - Foto Frans Duijm

2. St. Pierre d'Extravache, Refuge lo Tsamou, Refuge de Bramanette (14-6)

Naar grote parkeerplaats via D100 bij St. Pierre d'Extravache, vandaar omhoog naar Refuge lo Tsamol, naar Refuge de Bramanette, terug naar parkeerplaats

We starten met 9 mensen (later verdeeld in 3 groepen) vanaf de P bij St Pierre d' Extravache. Prachtig uitzicht op een kapelletje met omringende besneeuwde bergen. De graslanden bij St. Pierre d'Extravache zijn zeer fraai. Voor ons een uitbundig bloeiende weide vol alpenbloemen, wilde narcissen en Trollius. Langs het nog vrij vlakke stond het ook vol met planten. Wandeling ca. 10km, hoogteverschil ca. 500m.

Daarna een flinke klim omhoog door een bos, om tenslotte uit te komen bij de refuge.

Wederom een fantastisch uitzicht! We zagen verder een gems en een marmot.

De refuge was eenvoudig, maar we konden er wat drinken. We kozen een andere terugweg, wat de tocht afwisselend maakte.

Maandag 14 juni (Jan Cevat)

Na eerst één van de kampdeelnemers te hebben toegezongen voor zijn verjaardag, gingen we met 5 auto's op weg naar St. Pierre d'Extravache, op ca. 1500m.

Al snel ging een groep van 6 mensen op weg naar de Ref. de Bramanette; 2 mensen besloten rustig terug te lopen naar de camping en de overige 8 bewonderden de weilanden bij de ruïne van het kerkje uit de 11^e eeuw. Weilanden zijn het eigenlijk niet te noemen. Voor Nederlanders is het een ongekende bloemenweelde, met o.a. Wilde narcis, Trollius, Bolrapunzel, Paradijslelie en Grote muggenorchtis. Tot een uur of 12 hier rondgekeken en gelucht. Toen werd het tijd voor de wandeling omhoog, wat op de tweede dag van het kamp nog flink tegenviel. Langzaam klimmend door het bos kwamen we aan bij de Ref. Lo Tsamol, op 2074m.

De wandeling richting Ref. de Bramanette bleek niet helemaal over de hoogtelijn te lopen en was ook langer dan verwacht. Maar we zagen de eerste sneeuw en daarmee ook de eerste Soldanella!

Om 17u. kwamen we aan bij de Ref. de Bramanette en volgens het bord duurde vanaf daar de wandeling terug naar het kerkje nog een kleine 2 uur. Dus dat zou een latertje worden!

Gelukkig ging de afdaling sneller dan gedacht en om 18.30u. waren we terug op de camping. Een prachtige wandeling, maar voor de tweede dag voor sommigen wat stevig: 11,5km. met goed 500m. hoogteverschil.

3a. Van Refuge du Petit Mont Cenis naar Lacs Perrin (15-6)

Landschappelijk erg fraai.
Hoogteverschil ca. 200m.

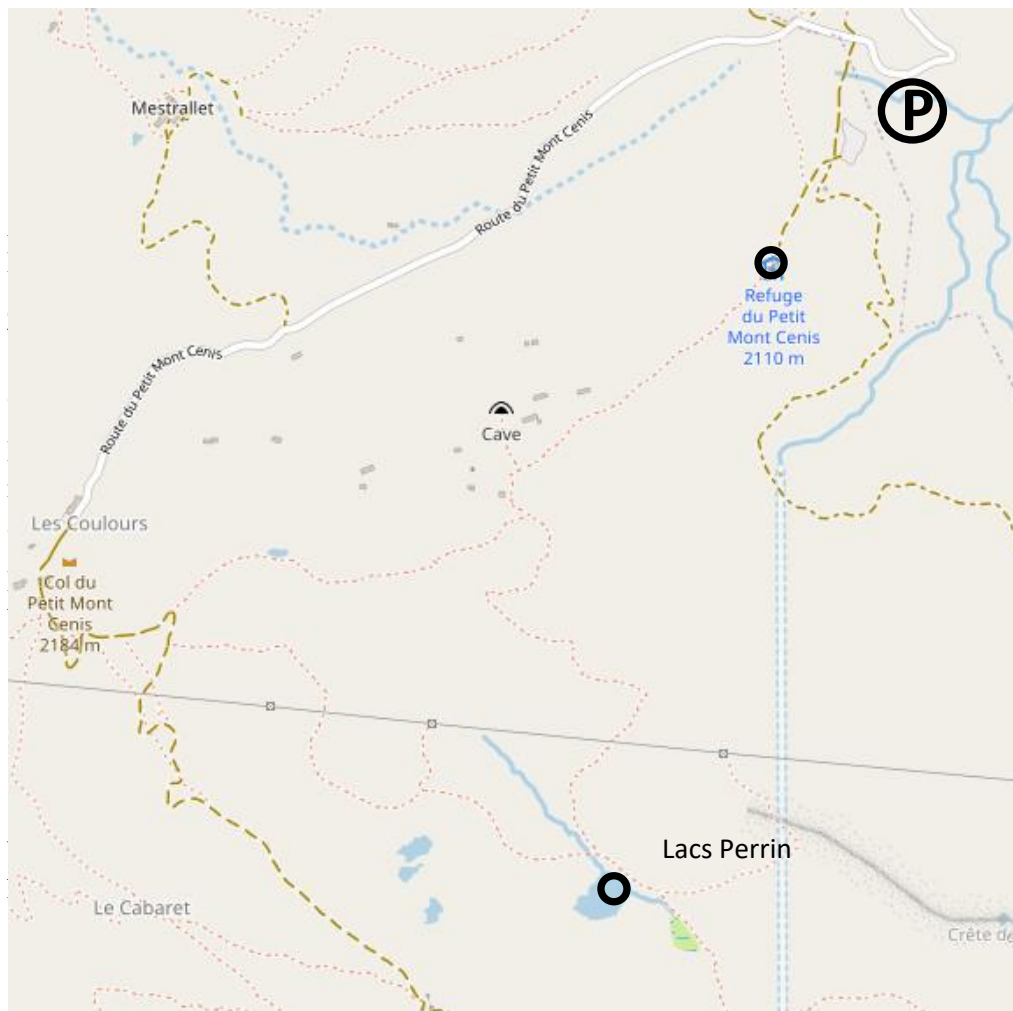

Foto: Frans Duijijm

3b. Van Refuge du Suffet naar Col du Petit Mont Cenis (15-6)

Route: met de auto via de D100 naar Refuge Gite du Suffet. Wandelen naar Col du Petit Mont Cenis.

Kruidenrijke bermen met mooi uitzicht. Veel vlinders en andere insecten. Vanaf de Col naar Lacs Perrin. Daarna doorlopen naar het oosten en afdalen naar de Savine. Hier is een lastig stukje van 20 meter afdalen langs een kabel.

Door het dal terug richting auto.

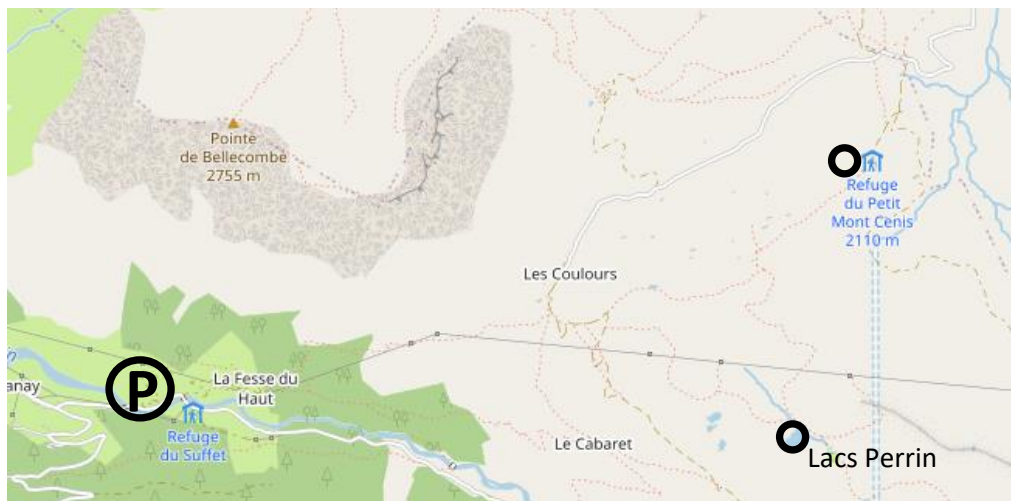
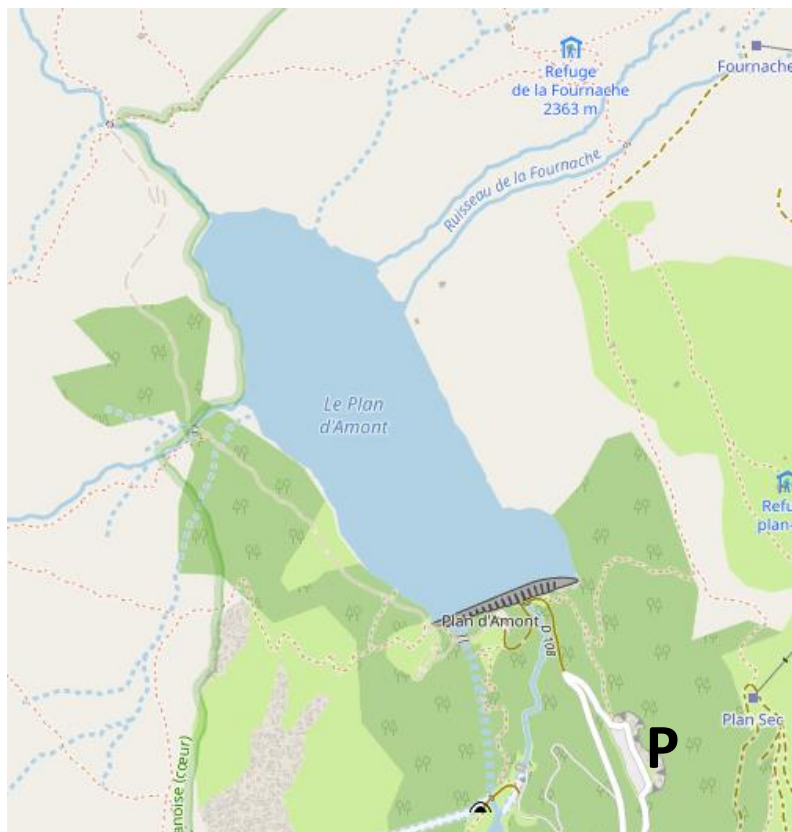

Foto Frans Duijm

4a. Omgeving stuwmeer Plan d'Amont, ten noorden van Aussois (16-6)

Met de auto de D1006b naar het N.O. tot Sollières. Daar linksaf de D83 tot Aussois. Daar rechtsaf de D108 tot P ten N.O. van het stuwmeer Plan d'Aval. Vervolgens te voet naar de stuwdam van het Plan d'Amont. Bij de P van de stuwdam koffiepauze.

Daarna via een geleidelijk stijgend breed pad (ongeschikt voor auto's met een bodemvrijheid van minder dan 30cm) langs de oostkant van het Plan d'Amont gelopen.

Lunch boven de N.W.-punt van het meer. Daarna naar de Pont de la Séteria. Daar op een bloemrijke grazige vlakte nog wat rondgekeken. Vervolgens terug naar de auto's wegens dreigende wolken.

Terug wandelen via dezelfde route als heen.

Al voordat we aankwamen op de P zagen we bermen met veel bloemen. Dat bleef zo op de hele wandeling. Er waren genoeg bijzondere- en nieuwe soorten om het een geslaagde tocht te noemen.

Wat vogels en andere dieren betreft hebben we wel wat moois gezien, maar weinig nieuws of spectaculairs.

Het plan om boven langs een oostelijke route terug te lopen is niet doorgedaan vanwege de regenkansen. We liepen liever over een minder steile route terug. Een deel van de groep heeft bijna dezelfde route gelopen maar dan iets ingekort. Ze zagen een veld vol orchideeën toen ze over de rand keken van de picknickplaats bij de P onderaan de stuwdam van Plan d'Amont.

Het plan om vanaf der startpunt een paadje in te slaan naar het noorden naar Source de Combet ging niet door omdat er een bordje stond: "Dangereux"

Foto: Frans Duijm

4b. Half-verhard pad naar Plateau des Arpents, noordoost van Aussois (16-6)

Half-verhard pad naar Plateau des Arpents, noordoost van Aussois

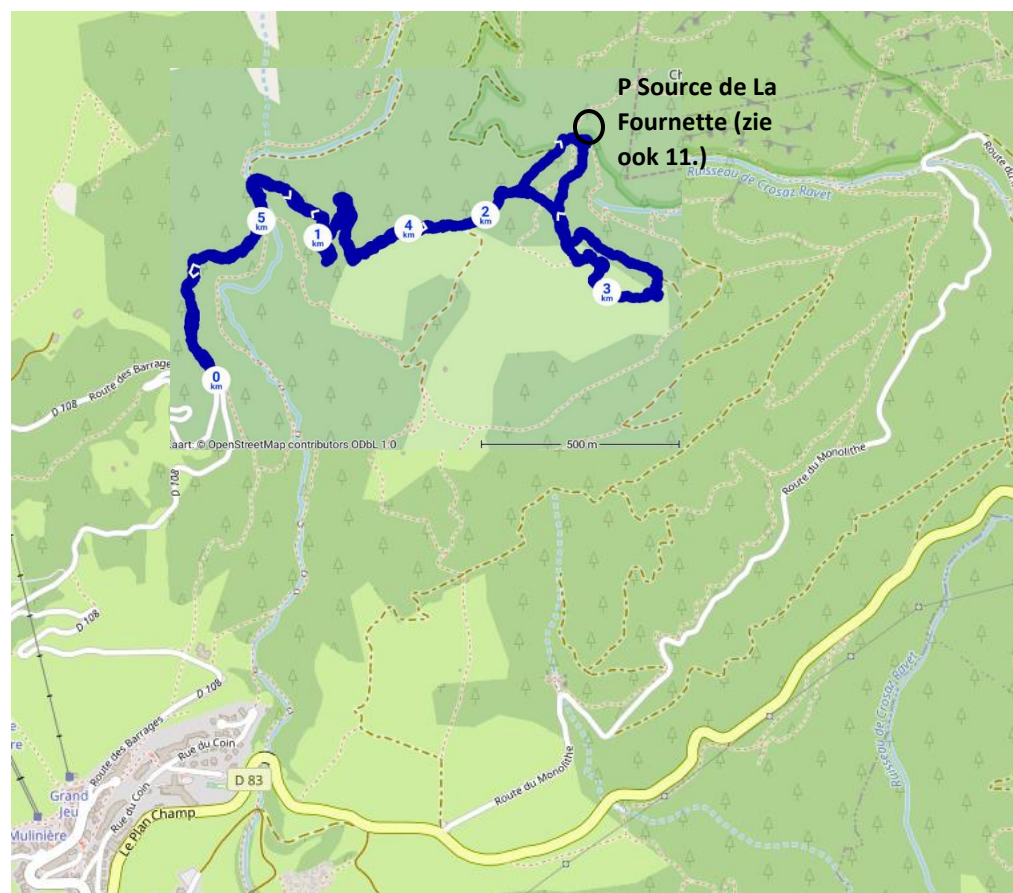
In haakse bocht, op weg naar stuwweren ten noorden van Aussois, geparkeerd. Van daar via half-verhard pad naar Plateau des Arpents

Wandeling van ca. 6km. over goed grindpad.

De vegetatie op het Plateau des Arpents is erg fraai

Wandelen via een geleidelijk stijgend breed pad (ongeschikt voor auto's met een bodemvrijheid van minder dan 30cm) langs de oostkant van het Plan d'Amont gelopen.

Lunch boven de N.W.-punt van het meer. Daarna naar de Pont de la Séteria. Daar

op een bloemrijke grazige vlakte nog wat rondgekeken. Vervolgens terug naar de auto's wegens dreigende wolken.

Terug wandelen via dezelfde route als heen.

Al voordat we aankwamen op de P zagen we bermen met veel bloemen. Dat bleef zo op de hele wandeling. Er waren genoeg bijzondere- en nieuwe soorten om het een geslaagde tocht te noemen.

Woensdag (Jan Cevat)

Met 2 auto's via Sollieres naar Aussois en daar omhoog, richting de 2 stuwweren. Bij zeer scherpe bocht (Les Sétives) de auto geparkeerd. Marc en Annamarie reden nog een stuk verder met de Landrover. Langs het pad stonden enkele nieuwe soorten, zoals Tofieldia en Gewoon vetblad. Na de lunch bij Source de Fournette zijn we naar het Plateau des Arpents gelopen, een zeer kruidenrijk weiland, met prachtig uitzicht op de bergen. Hier hebben we lang rondgekeken, want er stond van alles. Naast talrijk Grote muggenorchis veel Groene nachtorchis, een enkel Bleek bosvogeltje en enkele Vanilleorchissen. En vrij veel Knots- of Kogelorchis!

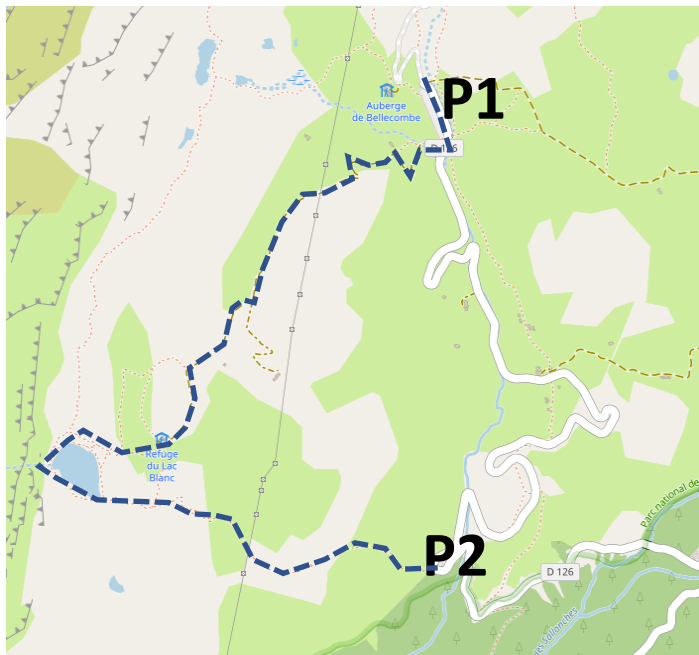
Enkele andere botanische bijzonderheden: Kolfdragend klokje, Wolverlei, Alpenkruiskruid en Noordse drakenkop.

Om ca. 16u. nam de bewolking toe; we voelden zelfs enkele druppels. Snel doorgelopen en om 17.30u. terug op de camping.

Er is hooguit 6 kilometer gelopen, over een makkelijke weg met ca. 150m. hoogteverschil en toch ruim 8 uur op pad geweest!

5. Van Bellecombe naar Lac Blanc naar Le Coêtetcombe (17-6)

Naar parkeerplaats bij Auberge de la Bellecombe (P1), ten noorden van Termignon. Vandaar naar Lac Blanc, afgedaald naar le Coêtet (P2)_

Let op: om na excursie auto op te halen bij Bellecombe vraagt nog een stevige wandeling met 250m. hoogteverschil. Beter is één auto te parkeren bij le Coêtet, of de wandeling in omgekeerde volgorde te maken

Wandeling van ca. 5km., bijna geheel dalend

Donderdag 17 juni (Jan Cevat)

Met vrijwel het hele kamp in 5 auto's bereikten we na 1000m. stijgen vanaf Termignon Bellecombe, de 2e parkeerplaats in het NP de Vanoise, op 2300m. Het begon gelijk goed met een Alpenmarmot die zich onder één van de auto's verschool.

Terwijl ongeveer de helft van de groep een wandeling richting Ref. du Plan du Lac liep, gingen de kruipers over een breed pad naar de Ref. de Lac Blanc. Een Lammergier vloog over, een addertje kruiste ons pad en soms was een kleine omweg nodig vanwege sneeuw op het pad. Maar verder konden we, steeds licht dalend, genieten van het landschap. Bij de refuge kon worden geluncht; een deel van de groep deed dat met een glas lait de mirtille, een aanrader!

Na de lunch daalden we verder af. Eerst nog een wandeling om het Lac Blanc, toen richting de 1e parkeerplaats.

Opeens een schreeuw van Loek: steenbokken! 6 mannetjes steenbok lieten zich op een afstand van ca. 100m. goed bekijken. Prachtig!

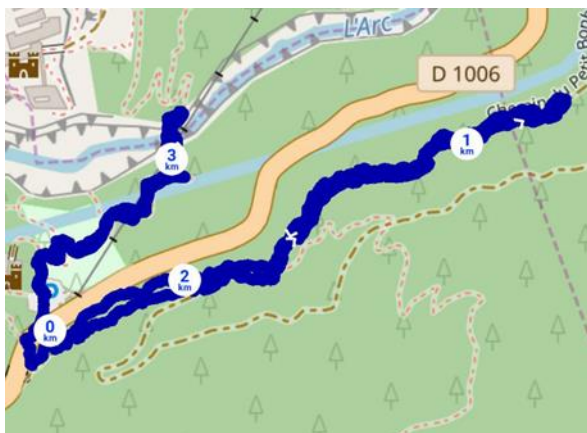
Het gedachte zijpadje over de top van la Chavière bleek niet te vinden, zodat alleen de afdaling naar de 1e parkeerplaats overbleef.

Daar aangekomen mochten enkele mensen nog een stevige wandeling naar de hoger gelegen 1e parkeerplaats maken om de auto's op te halen.

6a. Orchideeën excursie Marie-Therese Redoubt (18-6)

Naar parkeerplaats bij Redoute Marie-Thérèse (tussen Villarodin en Bramans).
Vandaar ca. 1km. in oostelijke richting over GR5E. Langs GR5E staat o.a.
Vrouwenschoentje

Naar parkeerplaats aan voet stuwdam Plan d'Amont: grasvelden hier ten zuiden van
met veel Vlier- en Mannetjesorchis

Vrijdag 18 juni (Jan Cevat)

Enthousiast gemaakt door de verhalen van Gerard gingen we (Ingrid, Gerard, Jan) gedrieën op pad. Auto geparkeerd bij Fort Marie-Thérèse en vandaar een wandeling over de GR55E, richting Bramans. Al snel zagen we vele Bosorchissen, pril in bloei, een 10-tal Vogelnestorchis, nog niet bloeiende Brede (?) wespenorchissen, enkele bladen van de Grote keverorchis, één exemplaar Bergnachtorchis in knop en iets verderop een mooi bloeiend Bleek bosvogeltje.

Maar we waren op zoek naar iets anders: Vrouwenschoentjes! Voor het eerst – en ook voor het laatst – had ik die in 1995 gezien, ook in Bramans. Na ca. 1 kilometer lopen vonden we eerst 2 en iets verderop nog 5 prachtig bloeiende planten, die uitgebreid werden gefotografeerd.

Terug op de parkeerplaats bij het Fort een snelle wandeling naar de Pont du Diable. De brug uit 1868 was weinig bijzonder, maar het uitzicht op de kloof die de Arc in miljoenen jaren in de rotsen heeft uitgesleten is fantastisch.

Hierna ging het naar de parkeerplaats aan de voet van de stuwdam van Plan d'Amont, ten noorden van Aussois. Hier wist Gerard een prachtig veld vol rood en geel bloeiende Vlierorchis te staan.

Op de weg daar naar toe zagen we in de berm al vele exemplaren Mannetjesorchis, Soldaatje en enkele exemplaren Grote muggenorchis staan.

Het veld was inderdaad schitterend, met naast Vlierorchis ook veel Mannetjesorchis en enkele exemplaren Kogelorchis. Alles bij elkaar was het weer een prachtige dag!

Soldaatje-

Grote Keverorchis

Vanille orchis

Aangebrande orchis

Vliegorchis

(Foto's Frans Duijm)

6b Orchideeën excursie (18-6)

Naar parkeerplaats aan voet stuwdam Plan d'Amont: grasvelden hier ten zuiden van. Veel Vlier- en Mannetjesorchis

Met de auto de D1006b naar het N.O. tot Sollières. Daar linksaf de D83 tot Aussois. Daar rechtsaf de D108 tot P ten N.O. van het stuwmeer Plan d'Aval . Vervolgens te voet naar de stuwdam van het Plan d'Amont. Bij de P van de stuwdam koffiepauze.

Daarna via een geleidelijk stijgend breed pad (ongeschikt voor auto's met een bodemvrijheid

van minder dan 30cm) langs de oostkant van het Plan d'Amont gelopen.

Lunch boven de N.W.-punt van het meer. Daarna naar de Pont de la Séteria.

Daar op een bloemrijke grazige vlakte nog wat rondgekeken. Vervolgens terug naar de auto's wegens dreigende wolken.

Terug wandelen via dezelfde route als heen.

Al voordat we aankwamen op de P zagen we bermen met veel bloemen. Dat bleef zo op de hele wandeling. Er waren genoeg bijzondere- en nieuwe soorten om het een geslaagde tocht te noemen.

Wat vogels en andere dieren betreft hebben we wel wat moois gezien, maar weinig nieuws of spectaculairs.

Het plan om boven langs een oostelijke route terug te lopen is niet doorgegaan vanwege de regenkansen. We liepen liever over een minder steile route terug.

Een deel van de groep heeft bijna dezelfde route gelopen maar dan iets ingekort. Ze zagen een veld vol orchideeën toen ze over de rbd keken van de picknickplaats bij de P onderaan de stuwdam van Plan d'Amont.

Het plan om vanaf der startpunt een paadje in te slaan naar het noorden naar Source de Combet ging niet door omdat er een bordje stond: "Dangereux"

Zelfde route als 3b; de plantenlijsten zijn gecombineerd

Ijle orchis

Groene nachtorchis

Soldaatje

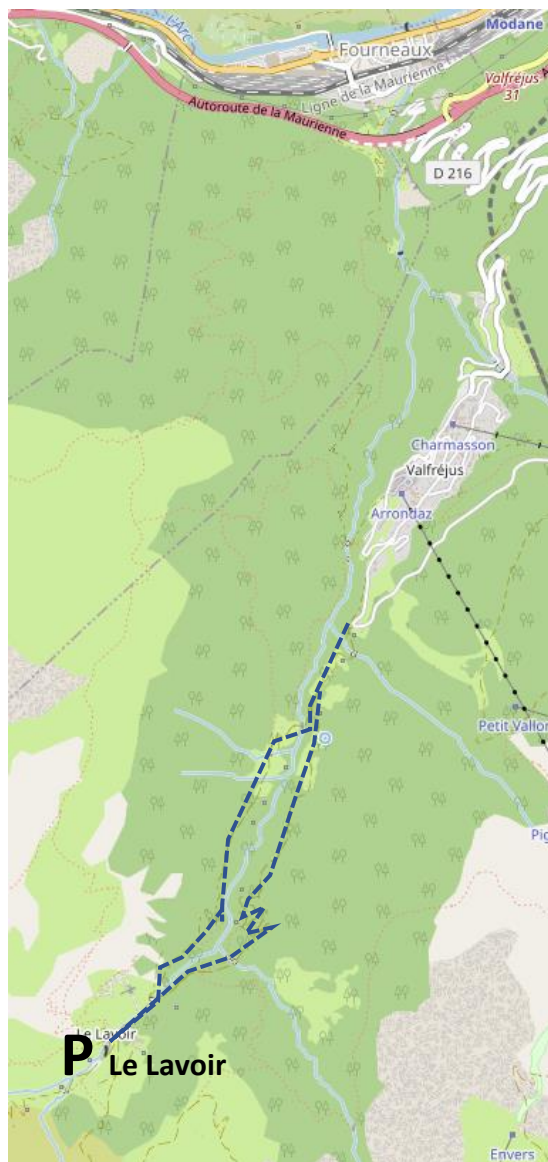

Grote muggenorchis (Foto's Frans Duijm)

7. Van Plan Monin tot Fontaine Froide (19-6)

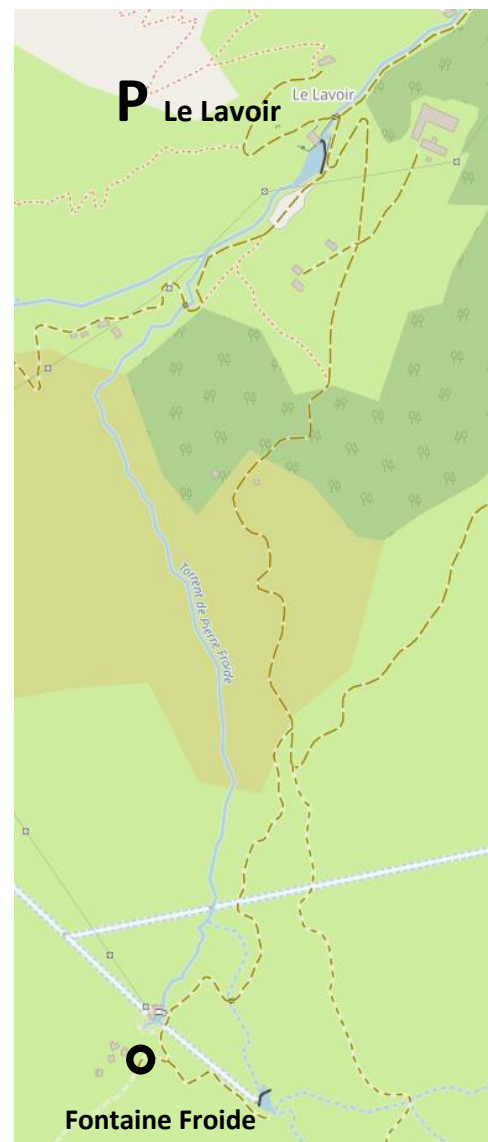
Van Le Lavoir naar Col de la Replanette via Valfréjus, weg richting le Lavoir. Ter hoogte van Plan Monin geparkeerd.

Wandeling van ca. 7km., hoogteverschil ca. 400m

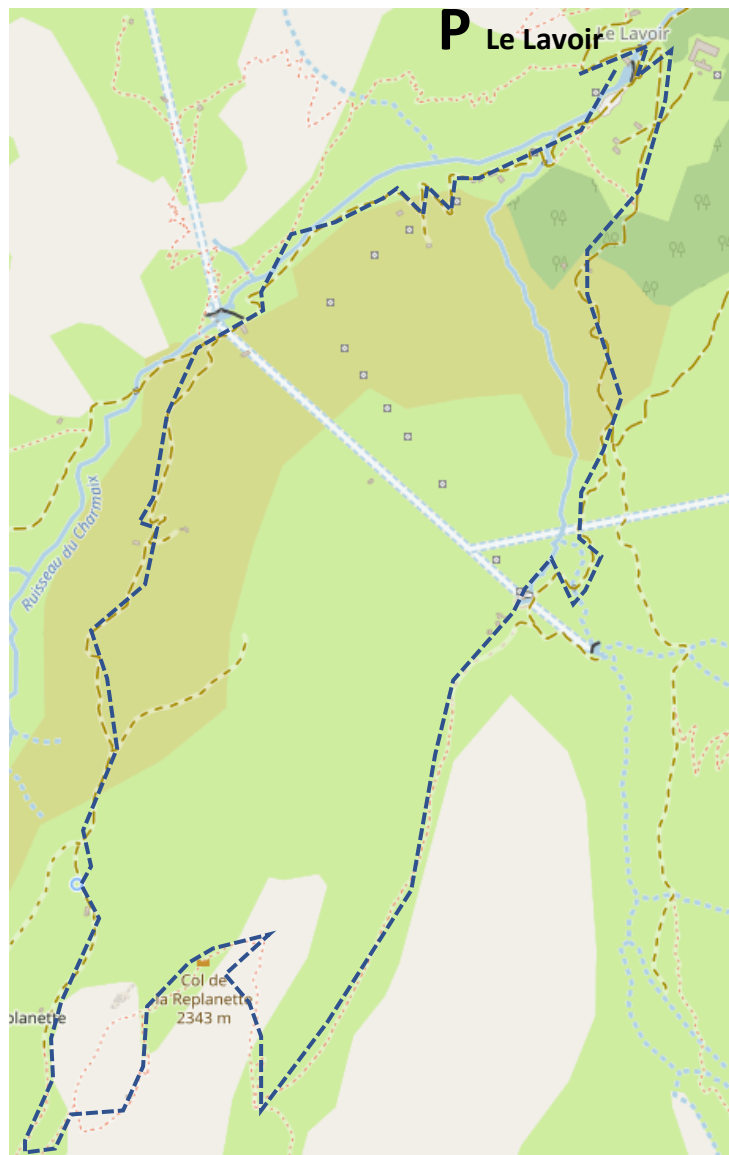
Groep gelopen naar Fontaine Froide (19-6)

GR5 langs le Lavoir, tot Fontaine Froide (deze dag geen verslagen)

8a. Van le Lavoir naar Col de la Replanette (20-6)

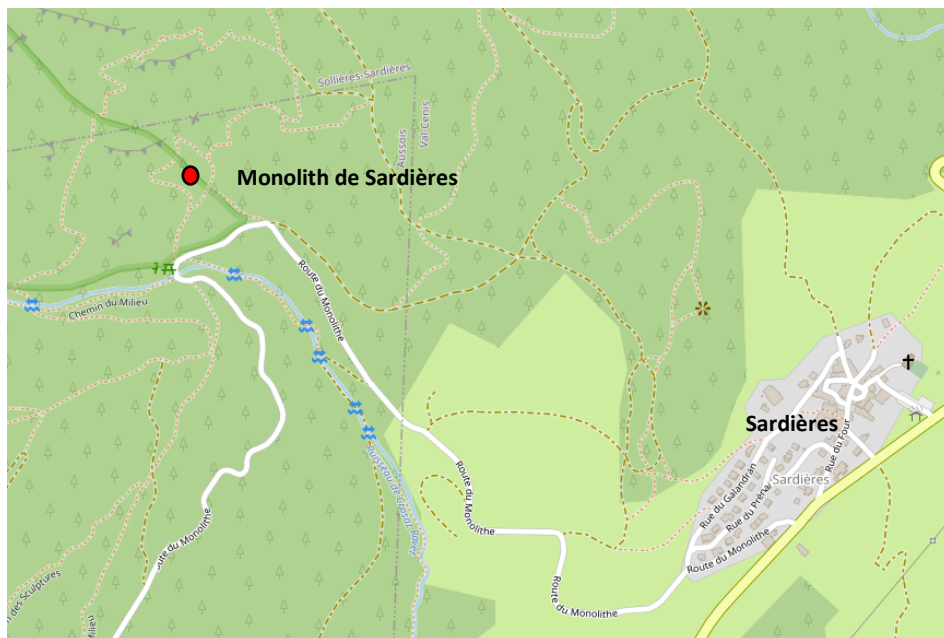
Naar parkeerplaats bij Le Lavoir, ten zuiden van Valfréjus. Via GR5 naar Col de la Replanette. Via Fontaine Froide terug
Wandeling van ca. 8km. Hoogteverschil ca. 400m.

8b. Omgeving Monolithe de Sardières (20-6)

Auto D1006 richting NO. D83 richting Aussois tot Sardieres (ca 6 km). Einde dorp rechtsaf richting monolith. Rondwandeling
Geen kaartje

We deden over de wandeling veel langer over dan de aangegeven wandeltijd van 1:40. Er waren sommige steile stukken in het bos. Mooie uitzichten. De vegetatie bood niet heel veel nieuws. Wel slechtvalken gezien. Er kwam onweer opzetten, dus niet meer naar het uitzichtpunt gelopen.

9. Van Pont de l'Ouletta tot Plan des Eaux (21-6)

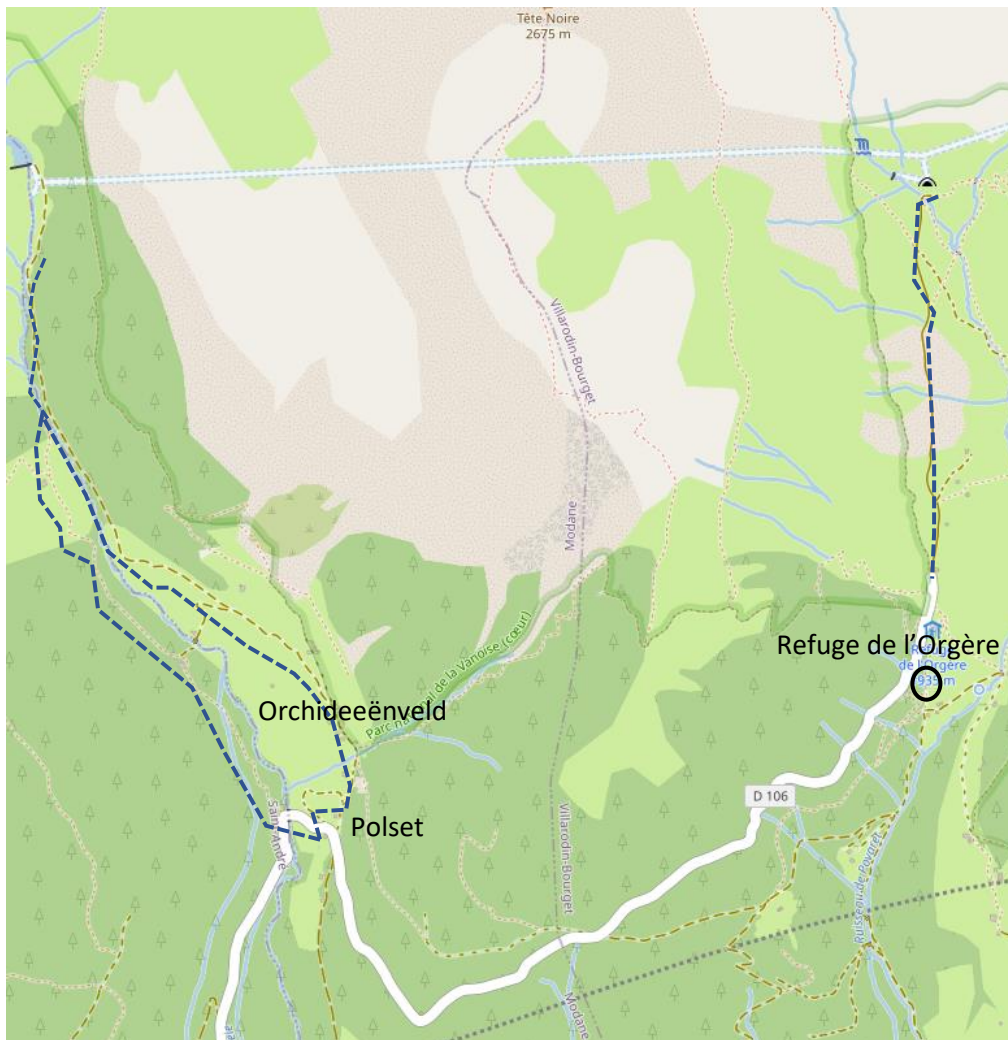
Auto vanaf camping via D1006 en naar Lanselevillard. Vervolgens D902 naar Bonneval sur Arc en vervolgens tot Pont de l'Ouletta. iets ten zuiden van de Col de l'Iseran. (cas. 45km)
GR de Pays Tour de la Haute-Maurienne, tot Plan des Eaux
Wandeling van ca. 8km retour. Balkon wandeling met zelfde weg terug)
Hoogteverschil ca. 300m.

10. Omgeving Polset vanaf Refuge de l'Orgère (22-6)

Via Modane naar Polset, ten noorden van St-André (D106)

Twee korte wandelingen: bij Polset en vanaf Refuge de l'Orgère

11a. Langs de Arc (23-6) Herhaling

Wandeling 1

Vanaf de camping naar Pont des Juniers, de Arc overgestoken en richting Modane gelopen, terug naar Bramans. Voor kaart zie wandeling 1a en 1b.

11b. Source de Fournette (23-6) Herhaling

Wandeling 2

Met auto naar Source de Fournette; zie voor kaart 4b. Voor dit pad is een stevige auto nodig.

Via la Turra naar GR5 tot la Ferrière. Wandeling van ca. 15km. Hoogteverschil ca. 500m.

12. Van Bellecombe naar Refuge du Plan du Lac, over Via Alpina terug (24-6)

Naar parkeerplaats bij Auberge de la Bellecombe (P) , ten noorden van Termignon via D126

Pad aan oostkant van het dal van de Doron de Termignon tot Refuge du Plan du Lac.

Over Via Alpina terug. **Prachtige wandeling. Sneeuwhoen gezien!**

Foto: Jan van der Sluis

Foto: Jan van der Sluis

13a. Hellingbos zuidoost van camping (25-6)

Vanaf camping naar het zuidoosten het hellingbos in, naar les Antennes

Wandeling van nog geen 2km.
Hoogteverschil ca. 200m.

Vrijdag 25 juni (Jan Cevat)

Voor veel van de excursies de afgelopen 2 weken moest eerst een stuk(je) met de auto worden gereden. En dat, terwijl een heel mooie plantenexcursie direct ten zuiden vanaf de camping begint.

De beboste, steile noordhelling waar je via smalle paadjes naar 'Les Antennes' loopt is vooral wat orchideeën betreft zeer fraai. Veel van de planten die we al eerder tijdens verschillende excursies zagen staan hier in een wandeling van nog geen 2 kilometer bij elkaar.

Het begint onderaan de helling, waar zeer forse exemplaren Welriekende nachtorchis staan.

Iets hoger op de helling staat Brede wespen-, Bos- en Grote keverorchis, maar ook Eenbes, die we nog maar één keer eerder hebben gezien. En dan, vlak bij elkaar, zowel Eenbloemig-, Eenzijdig- als Groenbloemig wintergroen, naast de al vaker geziene Buxusvleugeltjesbloem, die we lang niet op naam konden brengen. Ook enkele exemplaren Tofieldia ontbreken niet.

Verderop staat een flink aantal Vogelnestorchis. En voor het eerst zie ik duidelijk dat de Bergnachtorchis, die hier ook staat, behalve aan de stand van de helmhokjes, op afstand is te onderscheiden van de Welriekende nachtorchis: de Bergnachtorchis blijkt veel groen-witter van kleur te zijn. Dat scheelt voortaan bukken om de helmhokjes te bekijken.

Langs het pad staat op meerdere plekken Koraalwortel, een tere, bleek geelgroene orchidee. Voor mij één van de bijzonderheden van dit kamp; nooit eerder gezien. Je moet wel flink door de knieën om hem goed te bekijken.

Bovenaan de helling, bij les Antennes, blijkt een groot veld te zijn dat vol staat met vooral Slangekruid, waarop duizenden bijen zitten. Het is niet duidelijk wat hier is gebeurd en waarom; een kapvlakte? Het ziet er erg verstoord uit. Maar het levert wel meerdere bijzondere / mooie planten op, zoals enkele forse exemplaren Bilzekruid, bloeiend Moeslook en nog een looksoort: Kogellook?

Al met al zeer de moeite waard!

13b. Vallée d'Etache (25-6)

Wandeling 1

Auto via D100 richting St Pierre-d'Extravache naar de parkeerplaats van Le Planay-Chapelle St-Pierrel, ten oosten van Bramans. Wandeling in Vallée d'Etache.

Zelfde route als 2St. Pierre d'Extravache. Plantenlijsten zijn gecombineerd.

Wandelen vanaf parkeerplaats langs de Beek de Etache naar de voetbrug. De weg was eerst breed, ongeasfalteerd en werd later een smal pad. Verderop hing een ketting en stond er een bordje "Propriété privé" en nog even verder gele wegwijzers op de Pré Riondet (alt 17895m) naar de Cascades der Font d'Etache.

We liepen langs een mooie helling met veel stroompjes. Er stonden mooie bosvarens.

Voorbij de Pré Riondet moesten we wel wat klimmen. Veel vlinders onderweg zoals Kleine parelmoervlinders, Blauwtjes en Koninginnepages.

Veel bloemen waaronder Grootbloemig Vetblad en bloeiende Winterakeleien. Sommige stukken van de helling waren geel van de bloemen van het Sophiekruid met Boerenwormblad.

We kwamen niet tot bij de Cascades, maar de beek overal mooi en ging soms ook onder een flink sneeuwveld door.

Op de terugweg vlogen er nog een paar waterspreeuwen langs.

13c Col de Lanserlia (25-6)

Naar parkeerplaats bij Bellecombe, ten noorden van Termignon. GR5 in oostelijke richting, afslag naar Col de Lanserlia. Langs de Ruisseau de Fontabert naar het noorden, langs Refuge du Plan du Lac terug

Vanaf de P over de GR5 makkelijk beloopbaar pad. 600 meter stijgen naar de Col de Lanserlia (alt: 2774 meter).

Daarna geleidelijk afdalen naar de Refuge du Plan du Lac. Tocht duurde ongeveer 6 uur incl. pauzes.

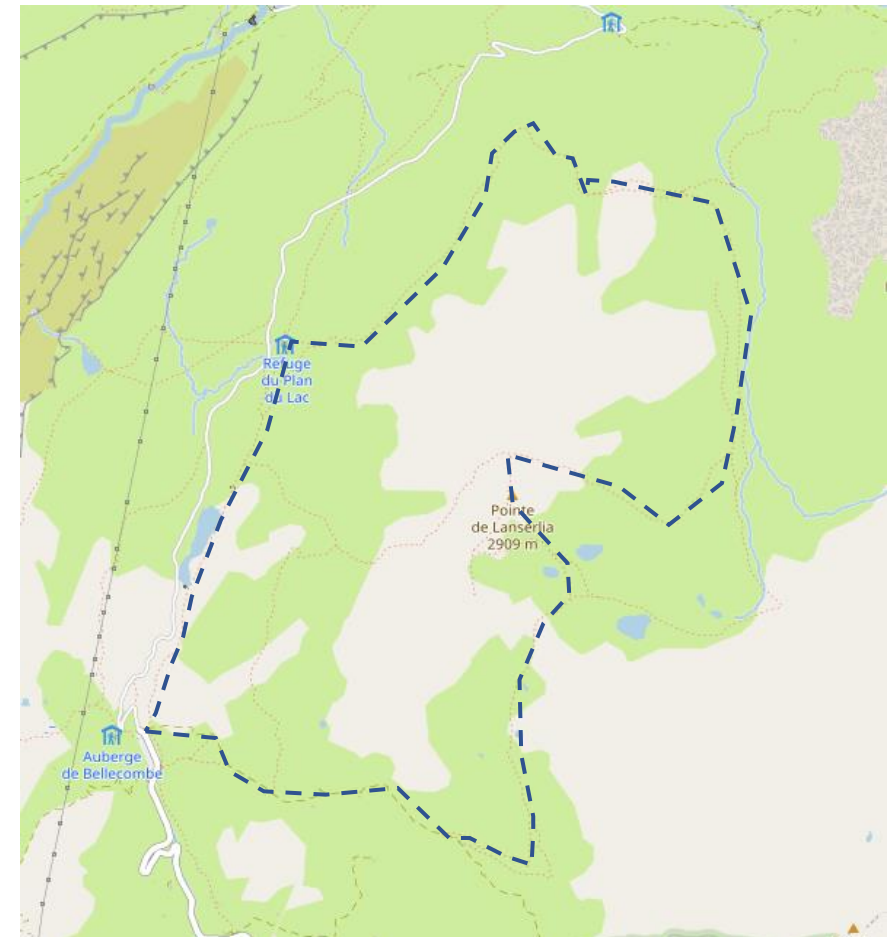
Het was een prachtige tocht, zeker nu er nog zoveel sneeuw lag. Rondom bergtoppen, bergbekken en ruigten.

Er naar toe waren veel alpen weiden die blauw waren van de vele Gentianen. Ook veel Trollius en hogerop veel vetplanten.

Aan het begin van de tocht zagen we een vos en een bergmarmot die elkaar lange tijd benaderden en dan weer van elkaar wegliepen. De bergmarmot leek zijn jongen of zijn hol te verdedigen en ze probeerde de vos weg te jagen door op de vos toe te lopen.

Verder nog een sneeuwvink gezien.

Veel Alpenpeperboomjes, bloeiende Alpenroosjes en mooie toefjes Alpenleuwenbek.

Foto's: Ingrid Martin

5. Deelnemers

Loek Batenburg
 Geertje Pettinga
 Niels van den Berg
 Frans Duijm
 Sicco Ens
 Anna Marie de Gier
 Gerard Hartevelde
 Adri Hartevelde-Bol
 Hannie Hermans
 Yolande Holthuijzen
 Jan van der Sluis
 Ingrid Martin
 Frans Roozen
 Marc Schmitz
 Walter Broekema
 Freek den Dulk
 Tineke Doedens
 Jan Cevat
 Ingrid Andeweg

Enkele deelnemers

6. Plantenlijst

(De nummering boven aan de tabellen verwijzen naar de nummering van de excursies in het overzicht blz 3)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
1. Wolfsklauwfamilie	Lycopodiaceae																		
Alpenwolfsklauw	Diphasiastrum alpinum																X		
	Huperzia selago				X						X				X		X		
4. Paardenstaartenfamilie	Equisetaceae																		
Heermoes	Equistetum arvense		X	X		X					X								X
Holpijp	Equistetum fluviatile										X								
Lidrus	Equistetum palustre										X								
Vertakte paardenstaart	Equistetum ramosissimum								X		X								
Bonte paardenstaart	Equistetum variegatum													X			X		
	Equistetum Xmoorei*																		
5. Addertongfamilie	Ophioglossaceae																		
Gelobde maanvaren	Botrichium lunaria				X	X	X		X					X	X		X		
11. Blaasvarenfamilie	Cystopteridaceae																		
Blaasvaren	Cystopteris fragilis			X		X	X		X	X	X		X	X	X	X			X
Gebogen driehoeksvaren	Gymnocarpium dryopteris										X								X
Rechte driehoeksvaren	Gymnocarpium robertianum										X								X
12. Streepvarenfamilie	Aspleniaceae																		
Genaalde streepvaren	Asplenium fontanum								X										
Muurvaren	Asplenium ruta-muraria		X							X	X		X			X			
Noordse streepvaren	Asplenium septentrionale								X		X				X				
Steenbreekvaren	Asplenium trichomanes			X		X	X		X	X	X		X						
Groensteel	Asplenium viride			X	X		X		X		X		X	X	X		X		
15. Wijfjesvarenfamilie	Athyriaceae																		
"Bergwifjesvaren"	Athyrium distentifolium								X		X				X				X
Wifjesvaren	Athyrium filix-femina					X					X				X				X

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
17. Niervarenfamilie	<i>Dryopteridaceae</i>																		
Smalle stekelvaren	<i>Dryopteris carthusiana</i>						x												x
Brede stekelvaren	<i>Dryopteris dilatata</i>					x	x		x		x				x				x
Tere stekelvaren	<i>Dryopteris expansa</i>										x								
Mannetjesvaren	<i>Dryopteris filix-mas</i>			x		x	x		x	x	x		x	x	x		x		x
"Bergniervaren"	<i>Dryopteris villarii</i>										x								
Stijve naaldvaren	<i>Polystichum aculeatum</i>						x	x	x										
Lansvaren x Stijve naaldvaren	<i>Polystichum x illyricum</i>											x							
Lansvaren	<i>Polystichum lonchitis</i>			x	x	x	x		x		x			x	x		x		x
18. Eikvarenfamilie	<i>Polypodiaceae</i>																		
Gewone eikvaren	<i>Polypodium vulgare</i>						x	x	x	x	x				x			x	x
19. Dennenfamilie	<i>Pinaceae</i>																		
Europese larix	<i>Larix decidua</i>			x															
Fijnspar	<i>Picea abies</i>																		
Alpenden	<i>Pinus cembra</i>						x												
Grove den	<i>Pinus sylvestris</i>		x																
20. Cipresfamilie	<i>Cupressaceae</i>																		
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>		x			x											x		x
	<i>Juniperus communis ssp. Alpina</i> (= <i>J. nana</i>)						x												
38. Lelifamilie	<i>Liliaceae</i>																		
Affodil	<i>Asphodelus albus</i>								x										
Alpentijloos	<i>Colchicum alpinum</i>		x	x															
Weide(?)geelster	<i>Gagea pratensis</i>			x	x				x								x		
Turkse lelie	<i>Lilium martagon</i>			x					x										
	<i>Lloydia serotina</i>													x					
Kuifhyacinth	<i>Muscari comosum</i>		x																
	<i>Tofieldia calyculata</i>							x	x		x								x

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
39. Eenbesfamilie	Melanthiaceae																		
Eenbes	Paris quadrifolia									x								x	
Witte nieswortel	Veratrum album			x					x		x				x		x		x
41. Narcisfamilie	Amaryllidaceae																		
Moeslook	Allium oleraceum																		x
Kogellook (?)	Allium spaerocephalon																		x
Witte narcis	Narcissus poeticus			x			x				x				x				
42. Aspergefamilie	Asparagaceae																		
Grote graslelie	Anthericum liliago		x	x													x		x
Piramidevogelmelk	Ornithogalum pyramidale							x	x										
Gewone vogelmelk	Ornithogalum umbellatum		x	x		x					x								
Paradijslelie	Paradisea liliastrum			x											x				
Gewone salomonszegel	Polygonatum multiflorum									x									
43. Lissenfamilie	Iridaceae																		
Witte krokus	Crocus albiflorus (= C. vernus)				x				x									x	
44. Orchideeënfamilie	Orchidaceae																		
Bleek bosvogeltje	Cephalanthera damasonium	x	x					x		x			x						
Rood bosvogeltje	Cephalanthera rubra																		
Koraalwortel	Corallorhiza trifida										x		x						x
Vrouwenschoentje	Cypripedium calceolus									x			x						
Bosorchis	Dactylorhiza fuchsii						x	x		x			x			x			x
	Dactylorhiza majalis ssp. Alpestris									x					x				
Vlierorchis	Dactylorhiza sambucina				x	x	x		x	x					x				
Groene nachtorchis	Dactylorhiza viridis				x	x		x	x		x				x		x		
Brede wespenorchis	Epipactis helleborine ssp. helleborine	x	x							x	x								x

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
44. Orchideeënfamilie (vervolg)																			
Grote muggenorchis	Gymnadenia conopsea			x				x	x		x				x				
Aangebrande orchis	Neotinea ustulata												x		x				
Vogelnestje	Neottia nidus-avis									x			x					x	
Grote keverorchis	Neottia ovata (Listera ovata)	x	x				x	x		x	x		x		x		x	x	
Zwarte vanille-orchis	Nigritella nigra					x		x							x		x		
Roze vanille-orchis	Nigritella rubra											x							
Mannetjesorchis	Orchis mascula						x	x	x	x	x				x				
Soldaatje	Orchis militaris		x					x		x					x				
Welriekende nachtorchis	Platanthera bifolia		x							x								x	
Bergnatchorchis	Platanthera chlorantha									x								x	
Witte muggenorchis	Pseudorchis albida										x				x		x		
Knots- of Kogelorchis	Traunsteinera globosa							x		x	x				x				
47. Cypergrassenfamilie	Cyperaceae																		
	Carex glacialis				x														
	Carex humilis		x																x
Scheuchzers wollegras	Eriophorum scheuchzeri								x										
48. Russenfamilie	Juncaceae																		
Sneeuwwitte veldbies	Luzula nivea						x			x	x				x				
Gele veldbies	Luzula lutea													x			x		
Ruige veldbies	Luzula pilosa			x															
Grote veldbies	Luzula sylvatica			x															x
49. Grassenfamilie	Poaceae																		
Beventjes	Briza media		x												x				x
Kropaar	Dactylis glomerata		x																x
	Koeleria vallesiana																		x
Eenbloemig parelgras	Melica uniflora										x								
Borstelgras	Nardus stricta					x													
	Phleum alpinum				x														x
	Poa bulbosa ssp. alpina var. Vivipara		x			x													
Plat beemdgras	Poa compressa		x																
Vedergras	Stipa pennata		x																x

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
52. Berberisfamilie	Berberidaceae																		
Zuurbes	Berberis vulgaris		x																x
53. Papaverfamilie	Papaveraceae																		
Stinkende gouwe	Chelidonium majus		x																
Vingerhelmbloem	Corydalis solida			x															
54. Ranonkelfamilie	Ranunculaceae																		
Christoffelkruid	Actaea spicata									x	x								
Wilde akelei	Aquilegia vulgaris							x											x
Kooltje-vuur	Adonis flammea																	x	
Gele anemoon	Anemone ranunculoides							x											
Grote anemoon	Anemone sylvestris							x											
	Callianthemum coriandrifolium				x		x							x					
Gewone dotterbloem	Caltha palustris ssp. palustris								x		x								
Alpenbosrank	Clematis alpina			x		x	x	x		x	x								
Leverbloempje	Hepatica nobilis		x	x		x				x									x
Alpenanemoon	Pulsatilla alpina			x	x	x	x							x					
Lenteanemoon	Pulsatilla vernalis							x	x					x					
Wildemanskruid	Pulsatilla vulgaris							x	x										
Monnikskap-boterbloem	Ranunculus aconitifolius						x					x							x
Scherpe boterbloem	Ranunculus acris			x															
Gulden boterbloem	Ranunculus auricomus			x															
Knolboterbloem	Ranunculus bulboses																		x
Gletsjerboterbloem	Ranunculus glacialis													x					
	Ranunculus keupferi (= R. pyrenaicus ssp. plantagineus)							x	x	x				x					
Witte boterbloem	Ranunculus platanifolius							x				x							
Pyreneese boterbloem	Ranunculus pyrenaicus					x													
Alpenruit	Thalictrum alpinum						x												
Akeleiruit	Thalictrum aquilegifolium			x				x											
Kleine ruit	Thalictrum minus																		
Europese trollius	Trollius europaeus			x		x	x		x		x				x				

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
57. Vetplantenfamilie	Crassulaceae																		
Muurpeper	Sedum acre					x													
Dik vetkruid	Sedum dasyphyllum		x				x												
Berghuislook	Sempervivum montanum																x		
Gewone huislook	Sempervivum tectorum						x	x			x								
58. Ribesfamilie	Grossulariaceae																		
Gele ribes	Ribes aureum						x												
60. Steenbreekfamilie	Saxifragaceae																		
Pluimsteenbreek	Saxifraga cotyledon							x			x								
	Saxifraga cuneifolia			x							x								x
Knolsteenbreek	Saxifraga granulata				x		x				x								
Zuiltjessteenbreek	Saxifraga oppositifolia													x			x		
Altijdgroene steenbreek	Saxifraga paniculata		x				x												
Rondbladige steenbreek	Saxifraga rotundifolia										x								x
62. Vlinderbloemenfamilie	Fabaceae																		
Wondklaver	Anthyllis vulneraria		x			x	x				x				x			x	
Wondklaver	Anthyllis vulneraria ssp. Vulnerarioides				x				x										
Hokjespeul	Astragalus glycyphyllos						x				x								
	Astragalus monspessulanus																x	x	
Esparcette-tragant	Astragalus onobrychis						x										x		
	Astragalus purpureus		x																
Europese blazenstruik	Colutea arborescens									x								x	
Schedekroonkruid	Coronilla vaginalis						x												
Veldlathyrus	Lathyrus pratensis		x																
Rolklaver s.l.	Lotus s.l.	x	x																
Sikkelklaver	Medicago falcata																x		
Luzerne	Medicago sativa																x		
Goudgele honingklaver	Melilotus altissimus																	x	
Citroengele honingklaver	Melilotus officinalis		x														x		
Bergesparcette	Onobrychis montana	x																	
Esparcette	Onobrychis viciifolia	x	x				x											x	
	Ononis cristata (= O. cenisia)		x														x		

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
62. Vlinderbloemenfamilie																			
Geel stalkruid	Ononis natrix		x													x		x	
Rondbladig stalkruid	Ononis rotundifolia		x							x								x	
	Oxytropis campestre (= Astragalus campestris)	x	x											x		x			
Bont kroonkruid	Securigera varia															x			
Alpenklaver	Trifolium alpinum				x		x							x					
Bruine klaver	Trifolium badium								x										
Kleine klaver	Trifolium dubium		x																
Bergklaver	Trifolium montanum		x	x															
Rode klaver	Trifolium pratense		x																
Witte klaver	Trifolium repens		x																
Vogelwikke	Vicia cracca		x																
Heggenwikke	Vicia sepium		x			x													
63. Vleugeltjesbloemfamilie	Polygalaceae																		
Alpenvleugeltjesbloem	Polygala alpestris							x											
Buxusvleugeltjesbloem	Polygala chamaebuxus			x			x			x	x								x
Kuifvleugeltjesbloem	Polygala comosa	x																	
65. Duindoornfamilie	Elaeagnaceae																		
Duindoorn	Hippophae rhamnoides		x																x
68. Rozenfamilie	Rosaceae																		
Alpenvrouwenmantel	Alchemilla alpina			x		x	x				x								
Europees krenteboompje	Amelanchier ovalis												x						
Geitenbaard	Aruncus dioicus										x								
Zilverwortel	Dryas octopetala			x			x		x		x			x				x	
Moerasspirea	Filipendula ulmaria										x								
Grote (?) bosaardbei	Fragaria moschata		x								x								
Bergnagelkruid	Geum montanum				x									x					
Kruipend nagelkruid	Geum reptans													x					
Knikkend nagelkruid	Geum rivale								x		x								
Geel nagelkruid	Geum urbane					x													
Viltganzerik	Potentilla argentea		x																x
Donzige ganzerik	Potentilla crantzii						x							x					

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
68. Rozenfamilie (vervolg)																			
Tormentil	Potentilla erecta		x																
	Potentilla thuringiaca															x			
Kleine pimpernel	Poterium sanguisorba ssp. sanguisorba		x			x													x
Weichselboom	Prunus mahaleb		x																
Bergroos	Rosa montana					x										x			
Framboos	Rubus idaeus			x		x													x
Wilde lijsterbes	Sorbus aucuparia										x								
70. Brandnetelfamilie																			
Grote brandnetel	<i>Urticaceae</i> Urtica dioica						x												
71. Berkenfamilie																			
Groene els	<i>Betulaceae</i> Alnus viridis		x																
78. Klaverzuringfamilie																			
Witte klaverzuring	<i>Oxalidaceae</i> Oxalis acetosella			x							x								
80. Wolfsmelkfamilie																			
	<i>Euphorbiaceae</i> Euphorbia carniolica (?)									x	x								
Cipreswolfsmelk	Euphorbia cyparissias		x			x													x
	Euphorbia dulcis										x		x						
Heksenmelk	Euphorbia esula		x																
	Euphorbia kernerii																		x
82. Vlasfamilie																			
Overblijvend vlas	<i>Linaceae</i> Linum perenne			x															x
84. Wilgenfamilie																			
Netnervige wilg	<i>Salicaceae</i> Salix reticulata							x						x					

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
85. Viooltjesfamilie	Violaceae																		
Wit viooltje	Viola alba ssp. scotophylla				x														
Akkerviooltje	Viola arvensis		x																x
Tweebloemig viooltje	Viola biflora			x		x	x	x	x		x								
Langespoord viooltje	Viola calcarata ssp.villarsiana				x		x												
Moerasviooltje	Viola palustris								x										
86. Ooievaarsbekfamilie	Geraniaceae																		
	Geranium phaeum ssp. lividum											x							
Bermooievaarsbek	Geranium pyrenaicum		x									x							
	Geranium rivulare											x							
Bosooievaarsbek	Geranium sylvaticum			x								x							
88. Teunisbloemfamilie	Onagraceae																		
Wilgenroosje	Chamaenerion angustifolium																		x
94. Zonneroosjesfamilie	Cistaceae																		
Kleinbloemig zonneroosje	Helianthemum italicum		x	x					x					x					
Geel zonneroosje	Helianthemum nummularium		x	x		x		x						x		x			
95. Kaasjeskruidfamilie	Malvaceae																		
Klein kaasjeskruid	Malva neglecta																		x
96. Peperboompjesfamilie	Thymelaeaceae																		
Rood peperboompje	Daphne mezereum			x					x										x
98. Resedafamilie	Resedaceae																		
Wilde reseda	Reseda lutea		x																x

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
99. Kruisbloemenfamilie	Brassicaceae																		
Bergschildzaad.	Alyssum montanum				x														
Schildzaad spec.	Alyssum spec.					x			x										
	Arabis alpina						x		x		x								
Ruige scheefkelk	Arabis hirsuta ssp. Hirsuta			x															
Grijskruid	Berteroa incana		x															x	
Glad brilkruid	Biscutella laevigata			x		x	x												
Herderstasje	Capsella bursa-pastoris																	x	
Springzaadveldkers (?)	Cardamine impatiens										x								
Sofiekruid	Descurainia sophia		x																
Steenraket spec.	Erysimum spec.		x																
	Hugueninia tanacetifolia (= Sisymbrium tanacetifolium)					x					x								x
Wede	Isatis tintoria															x			
99. Kruisbloemenfamilie (vervolg)																			
Pyreneese kalksteenkers	Petrocallis pyrennaica (= Draba pyrenaica)													x					
Alpengemskers	Pritzelago alpina								x					x					
	Thlaspi caerulescens				x														
Bergboerenkers (?)	Thlaspi montanum		x																
Torenkruid	Turritis glabra		x																
100. Sandelhoutfamilie	Santalaceae																		
Alpenbergvlas	Thesium alpinum		x							x									
Weidebergvlas	Thesium pyrenaicum							x											
101. Amarantenfamilie	Amaranthaceae																		
Brave hendrik	Blitum bonus-henricus			x	x				x										
Melganzenvoet	Chenopodium album																	x	

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
102. Anjerfamilie	Caryophyllaceae																		
Gewone zandmuur	Arenaria serpyllifolia		x	x															
Alpenhoornbloem (?)	Cerastium alpinum						x												
	Dianthus pavonius																		x
Kruipend gipskruid	Gypsophila repens		x													x		x	
Behaard breukkruid	Herniaria hirsuta															x			
Alpenpekanjer	Lychnis alpina								x										
Jupiters anjer	Lychnis flos-jovis					x					x				x				x
	Minuartia sedoides													x					
Rotszeepkruid	Saponaria ocymoides	x	x			x			x	x									
Stengelloze silene	Silene acaulis				x		x		x					x					
Dagkoekoeksbloem	Silene dioica					x													
	Silene exscapa													x					
Avondkoekoeksbloem	Silene latifolia																		x
Nachtsilene	Silene nutans		x	x				x							x				x
Blaassilene	Silene vulgaris		x			x						x							
Bosmuur	Stellaria nemorum											x							
108. Duizendknoopfamilie	Polygonaceae																		
Alpenzuring	Oxyria digyna																		x
Adderwortel	Persicaria bistorta	x	x	x		x						x							
Levendbarende duizendknoop	Polygonum viviparum			x															
Bergzuring	Rumex alpestris											x							
Spaanse zuring	Rumex scutatus		x			x													

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
116. Heifamilie	Ericaceae																		
Berendruif	Arctostaphylos uva-ursi		x	x	x	x	x	x											
Kraaiheide	Empetrum nigrum				x		x						x						
Sneeuwhei	Erica herbacea (= Erica carnea)			x						x			x					x	
Alpenazalea	Loiseleuria procumbens				x				x					x			x		
Eenbloemig wintergroen	Moneses uniflora			x									x			x		x	x
Eenzijdig wintergroen	Orthilia secunda			x									x			x		x	
Groenbloemig wintergroen	Pyrola chlorantha																	x	
Klein wintergroen	Pyrola minor																		x
Rond wintergroen	Pyrola rotundifolia			x															
Roestbladig alpenroosje	Rhododendron ferrugineum			x	x		x		x					x					
Blauwe bosbes	Vaccinium myrtillus			x	x	x													
Rijsbes	Vaccinium uliginosum				x														
Rode bosbes	Vaccinium vitis-idaea			x			x							x					
118. Sleutelbloemfamilie	Primulaceae																		
Vleeskleurig mansschild	Androsace carnea ssp. brigantiaca				x				x					x					
Slanke sleutelbloem	Primula elatior			x															
Melige sleutelbloem	Primula farinosa					x	x	x	x										
Stinkende sleutelbloem	Primula latifolia (= Primula viscosa)								x										
	Primula pedemontana				x	x			x										
Gulden sleutelbloem	Primula veris			x		x			x						x				
Alpenkwastjesbloem	Soldanella alpina			x	x		x		x										
	Vitaliana primuliflora ssp. Canescens								x					x					
121. Maagdenpalmfamilie	Apocynaceae																		
Witte engbloem	Vincetoxicum hirundinaria			x		x										x			
122. Gentiaanfamilie	Gentianaceae																		
Stengelloze gentiaan	Gentiana acaulis				x			x	x										
Gele gentiaan	Gentiana lutea			x	x													x	
Sneeuwgentiaan	Gentiana nivalis					x								x					
Voorjaarsgentiaan	Gentiana verna								x						x				

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
123. Sterbladigenfamilie	Rubiaceae																		
Glad walstro	Galium mollugo ssp. erectum																		x
Geel walstro	Galium verum		x																x
124. Ruwbladigenfamilie	Boraginaceae																		
Kaal wasbloempje	Cerinthe glabra			x		x					x					x			
Slangekruid	Echium vulgare		x	x															x
Ruw parelzaad	Lithospermum arvense (= Buglossoides arvense)		x													x			
Alpenvergeet-mij-nietje	Myosotis alpestris						x												
Smalbladig longkruid	Pulmonaria angustifolia			x	x		x												
125. Nachtschadefamilie	Solanaceae																		
Bilzekruid	Hyoscyamus niger																		x
126. Windefamilie	Convolvulaceae																		
Akkerwinde	Convolvulus arvensis																		x
128. Lipbloemenfamilie	Lamiaceae																		
Akkerzenegroen	Ajuga chamaepitys		x													x			x
Piramidezenegroen	Ajuga pyramidalis			x		x													
Kruipend zenegroen	Ajuga reptans									x	x								
Bergsteentijm (?)	Calamintha sylvatica														x				
Kleine steentijm	Clinopodium acinos		x						x										x
Noordse drakenkop	Dracocephalum ruyschiana							x											
Alpenleeuwenbek	Linaria alpina													x					
Klein kattenkruid	Nepeta nepetella	x																	
Veldsalie	Salvia pratensis	x	x			x													x
Zomerandoorn	Stachys annua																		x
Bergandoorn	Stachys recta		x			x													x
128. Lipbloemenfamilie (vervolg)																			
Echte gamander	Teucrium chamaedrys		x																x
Kruiptijm	Thymus praecox ssp. polytrichus	x									x								
Grote tijm	Thymus pulegioides			x		x													
Wilde tijm	Thymus serpyllum								x										

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
129. Blaasjeskruidfamilie	Lentibulariaceae																		
Alpenvetblad	Pinguicula alpina			x			x	x	x										
Grootbloemig vetblad	Pinguicula grandiflora																		x
Gewoon vetblad	Pinguicula vulgaris							x	x		x			x					
133. Bremraapfamilie	Orobanchaceae																		
Boshengel	Melampyrum sylvaticum									x	x								x
Tijmbremraap	Orobanche alba	x																	
Walstrobremraap	Orobanche caryophyllacea																		x
	Pedicularis cenisia						x	x	x								x		
Gekuifd kartelblad	Pedicularis comosa			x	x	x		x											
Knolkartelblad	Pedicularis tuberosa							x											
Kranskartelblad	Pedicularis verticillata							x											
Harige ratelaar	Rhinanthus alectorolophus	x	x	x		x		x											
Grote ratelaar	Rhinanthus angustifolius	x	x																
Kleine ratelaar	Rhinanthus minor	x																	
Kogelbloemfamilie	Globulariaceae																		
Hartbladige kogelbloem	Globularia cordifolia								x		x								
Kogelbloem	Globularia punctata (= Globularia bisnagarica)		x						x										
	Globularia repens						x	x	x		x								
136. Weegbreefamilie	Plantaginaceae																		
Muurleeuwenbek	Cymbalaria muralis		x																
Groot vingerhoedskruid	Digitalis ambigua (= Digitalis grandiflora)										x								
Alpenweegbree	Plantago alpina		x				x	x	x										
Ruige weegbree	Plantago media	x	x				x												x
	Plantago sempervirens		x																
Alpenereprijs	Veronica alpina								x										
Madelief-ereprijs	Veronica bellidioides		x											x					
Gewone ereprijs	Veronica chamaedrys						x												
Netelereprijs	Veronica urticifolia									x									

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
137. Helmkruidfamilie	Scrophulariaceae																		
Alpenhelm	Bartsia alpina			x	x		x	x	x		x			x					
Geoord helmkruid (?)	Scrophularia auriculata										x								
Vlokkige toorts	Verbascum pulverulentum															x			
Koningskaars	Verbascum thapsus																	x	
140. Composietenfamilie	Asteraceae																		
	Achillea collina										x								
	Achillea macrophylla										x								
	Adenostyles alliariae			x			x			x	x								
Rozenkransje	Antennaria dioica				x		x		x					x					
Valkruid	Arnica montana							x											
Absintalsem	Artemisia absinthium																x		
Alpenaster	Aster alpinus			x		x	x	x	x						x				
	Aster bellidiastrum							x			x								
Berooide distel	Carduus defloratus										x								
Knikkende distel	Carduus nutans																x		
Zilverdistel	Carlina acaulis				x														
Driedistel	Carlina vulgaris		x																
	Centaurea alpestris (?)																x		
Bergcentaurie	Centaurea montana		x			x													
Alpensla	Cicerbita alpina										x							x	
Aarddistel	Cirsium acaule					x													
Goudgeel streepzaad	Crepis aurea														x		x		

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
140. Compositiefamilie (vervolg)																			
Eenhoofdige fijnstraal	Erigeron uniflorus													x					
Wollig havikskruid	Hieracium lanatum		x	x				x											
Alpenhoefblad	Homogyne alpina			x				x	x		x								
Blauwe sla	Lactuca perennis	x	x													x			
Kompassla	Lactuca serriola		x																
Edelweiss	Leontopodium alpinum													x					
Margriet	Leucanthemum vulgare						x											x	
Muursla	Mycelis muralis		x															x	
Wegdistel	Onopordum acanthium		x																
	Petasites paradoxus (= P. niveus)							x											
Muizenoor	Pilosella officinarum						x												
Rode bergsla	Prenanthes purpurea			x							x							x	
Gemzenkruiskruid	Senecio doronicum						x	x	x										
Gele morgenster	Tragopogon pratensis s.l.	x	x	x			x											x	
Klein hoefblad	Tussilago farfara		x					x											
Kluwenklokje	Campanula glomerata																		x
141. Klokjesfamilie	Campanulaceae																		
Grasklokje	Campanula rotundifolia		x																x
Koldragend klokje	Campanula thyrsoidea						x	x							x				
Zandblauwtje	Jasione montana	x																	
Betonie-rapunzel	Phyteuma betonicifolium														x				
Bolrapunzel	Phyteuma orbiculare			x				x	x		x				x				
Rapunzel spec	Phyteuma spec.			x															
143. Muskuskruidfamilie	Adoxaceae																		
Muskuskruid	Adoxa moschatellina						x												
Kruidvlier	Sambucus ebulus																		x
Trosvlier	Sambucus racemosa						x		x										
144. Kamperfoeliefamilie	Caprifoliaceae																		
Beemdkroon	Knautia arvensis		x				x												x
Rode kamperfoelie	Lonicera xylosteum						x		x										
Driblad-valeriaan	Valeriana tripteris			x			x	x				x							

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	1a	1b	2	3a	3b	4a	4b	5	6	7	8a	8b	9	10	11	12	13a	13b
145. Schermbloemenfamilie	Apiaceae																		
Gewone engelwortel	Angelica sylvestris										x								
Fluitenkruid	Anthriscus sylvestris				x														
	Bupleurum ranunculoides							x											
Peen	Daucus carota										x								
Gewone berenklauw	Heracleum sphondylium		x			x					x								
Breedbladig laserkruid	Laserpitium latifolium			x		x													
Berglaserkruid	Laserpitium siler																		x
Bergvenkel	Meum athamanticum							x											
Akkerdoornzaad	Torilis arvensis			x															

* - Equisetum Xmoorei is door Marc gevonden op het spooreplacement in Modane

Geraadpleegde literatuur:

Lauber, K. en G. Wagner, 'Flora Helvetica', Haupt, 2001

Grey-Wilson, C. en M. Blamey, 'Bergflora van Europa', Tirion, 2003

Tison, J.-M. en B. de Foucault, 'Flora Gallica, Flore de France', Biotope Editions, 2014

Duistermaat, L., 'Heukels' Flora van Nederland', 24^e druk, Noordhoff Uitgevers, 2020

Zevenhuizen, september 2021,
Jan Cevat

7. Vogels

datum: ... juni		k*	13	14	15	16	17	18	19	20	21	23	24	25		
excursie			1a	1b	2	3a	3b	4a	5	6	7	8b	9	11	12	13b
Alpensneeuwhoen	<i>Lagopus muta</i>								x	x						
Blauwe Reiger	<i>Ardea cinerea</i>	x														
Lammergier	<i>Gypaetus barbatus</i>								x							
Vale Gier	<i>Gyps fulvus</i>												x			
Slangenarend	<i>Circaetus gallicus</i>							x					x			
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	x	x	x	x									x		
Steenarend	<i>Aquila chrysaetos</i>									x			x			x
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>									x			x			
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>											x				
Oeverloper	<i>Actitis hypoleucos</i>		x	x										x		
Turkse Tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>			x												
Zomertortel	<i>Streptopelia turtur</i>			x												
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>	x	x	x		x	x			x	x					x
Dwergooruil	<i>Otus scops</i>	x														
Steenuil	<i>Athene noctua</i>														x	
Bosuil	<i>Strix aluco</i>	x														
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	x	x	x		x		x				x	x	x	x	x
Alpengierzwaluw	<i>Apus melba</i>	x						x								
Groene Specht	<i>Picus viridis</i>	x		x		x	x						x			
Zwarte Specht	<i>Dryocopus martius</i>	x														
Grote Bonte Specht	<i>Dendrocopos major</i>	x	x	x		x	x			x	x		x			x
Grauwe Klauwier	<i>Lanius collurio</i>					x										
Ekster	<i>Pica pica</i>	x	x										x			
Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>	x	x			x		x		x			x			x
Notenkraker	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	x		x		x	x			x	x		x	x	x	x
Alpenkauw	<i>Pyrrhocorax graculus</i>			x				x					x		x	
Alpenkraai	<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>							x					x		x	
Kauw	<i>Corvus monedula</i>	x	x	x	x	x						x				
Zwarte Kraai	<i>Corvus corone</i>		x				x		x							
Raaf	<i>Corvus corax</i>	x	x	x				x					x			

datum: ... juni		k*	13	14	15	16	17	18	19	20	21	23	24	25		
excursie			1a	1b	2	3a	3b	4a	5	6	7	8b	9	11	12	13b
Koolmees	<i>Parus major</i>	x	x	x			x	x			x		x			x
Kuifmees	<i>Lophophanes cristatus</i>	x		x	x		x	x			x		x			
Zwarte Mees	<i>Periparus ater</i>	x		x	x		x	x			x	x	x			x
Matkop	<i>Poecile montanus</i>				x			x								
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>					x			x	x			x		x	
Rotszwaluw	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	x		x	x			x	x		x		x	x	x	x
Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	x														
Bergfluit	<i>Phylloscopus bonelli</i>	x	x	x	x		x	x	x				x	x		x
Tjiftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>				x	x		x								x
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>		x													
Braamsluiper	<i>Sylvia curruca</i>				x			x			x					x
Tuinfluit	<i>Sylvia borin</i>										x					
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	x	x	x	x		x	x			x		x			x
Orpheusspotvogel	<i>Hypolais polyglotta</i>										x					
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>				x		x	x								x
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>															
Waterspreeuw	<i>Cinclus cinclus</i>				x						x					x
Beflijster	<i>Turdus torquatus</i>							x			x					
Merel	<i>Turdus merula</i>	x	x	x	x	x	x	x	x		x		x	x		x
Kramsvogel	<i>Turdus pilaris</i>						x	x								
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>							x								
Grote Lijster	<i>Turdus viscivorus</i>	x		x	x		x				x		x	x		x
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	x		x	x		x	x			x	x		x		x
Zwarte Roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	x	x	x	x		x	x	x		x		x	x	x	x
Gekraagde Roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	x		x	x		x						x			
Paapje	<i>Saxicola rubetra</i>			x							x					
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>								x	x			x		x	
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>							x								x
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>	x		x									x			x
Grote Gele Kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>			x	x		x	x			x					x
Witte Kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>	x		x	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x

datum: ... juni		k*	13	14	15	16	17	18	19	20	21	23	24	25		
excursie			1a	1b	2	3a	3b	4a	5	6	7	8b	9	11	12	13b
Boompieper	<i>Anthus trivialis</i>				x	x	x	x	x		x					x
Waterpieper	<i>Anthus spinoletta</i>								x	x	x		x			
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x			x
Europese Kanarie	<i>Serinus serinus</i>	x		x										x		
Sneeuwvink	<i>Montifringilla nivalis</i>															x
Groenling	<i>Chloris chloris</i>	x		x	x											
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>	x		x	x			x	x		x					
Citroenkanarie	<i>Serinus citrinella</i>							x								
Sijs	<i>Spinus spinus</i>				x		x	x								
Kneu	<i>Linaria cannabina</i>				x		x	x	x		x		x			x
Kruisbek	<i>Loxia curvirostra</i>							x			x					
Goudvink	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	x		x	x			x			x	x				
Geelgors	<i>Emberiza citrinella</i>	x	x	x												

* k: op, vanaf of nabij kampterrein

Loek Batenburg

8. Knotsen, koraalwortels, vliegorchissen, vrouwenshoentjes

Tekst en foto's: Gerard Hartevelde

“Het ontmoeten van goede mensen is als het betreden van een kamer vol orchideeën...” Confucius

De opwinding en de gelukzaligheid die het betreden van een kamer vol orchideeën geeft, valt in het niet bij de euforie die een veld orchideeën teweegbrengt. Met de ruim 20 orchideeënsoorten goed voor zo'n 400 à 500 exemplaren mag Bramans 2021 tot de bijzonder geslaagde kampeervakanties gerekend worden. zie tabel 1.

	2021	<i>Cephalanthera damasonium</i>	Bleek bosvogeltje
	2021	<i>Cephalanthera longifolia</i>	Wit bosvogeltje
	2021	<i>Cephalanthera rubra</i>	Rood bosvogeltje
	2021	<i>Corallorhiza trifida</i>	Koraalwortel
	2021	<i>Cypripedium calceolus</i>	Vrouwenschoentje
2005	2021	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	Bosorchis
2005	2021	<i>Dactylorhiza majalis ssp. alpestris</i>	Alpen meiorchis
	2021	<i>Dactylorhiza sambucina</i>	Vlierorchis
2005	2021	<i>Dactylorhiza viridis</i>	Groene nachtorchis
2005	2021	<i>Epipactis helleborine ssp. helleborine</i>	Brede wespenorchis
	2021	<i>Goodyera repens</i>	Dennenorchis
2005	2021	<i>Gymnadenia conopsea</i>	Grote muggenorchis
	2021	<i>Neotinea ustulata</i>	Aangebrande orchis
	2021	<i>Neottia nidus-avis</i>	Vogelnestje
2005	2021	<i>Neottia ovata (Listera ovata)</i>	Grote keverorchis
	2021	<i>Nigritella (nigra subsp.) comeliana</i>	Comelia's vanille-orchis
2005	2021	<i>Nigritella rhellicani</i>	Alpen vanille-orchis
	2021	<i>Orchis mascula</i>	Mannetjesorchis
	2021	<i>Orchis mascula subsp. speciosa</i>	Fraaie mannetjesorchis
	2021	<i>Orchis militaris</i>	Soldaatje
	2021	<i>Platanthera bifolia</i>	Welriekende nachtorchis
	2021	<i>Platanthera chlorantha</i>	Bergnachtorchis
	2021	<i>Pseudorchis albida</i>	Witte muggenorchis
2005	2021	<i>Traunsteinera globosa</i>	Knotsorchis
		tabel 1	

De aantallen gevonden planten variëren van enkele honderden bij elkaar op een locatie tot een enkel exemplaar in knop zoals die ene Dennenorchis en dat solitaire Rode bosvogeltje. Het Bramans-kamp in 2005 leverde een lijstje van 8 soorten op, maar dat was bijna 6 weken later in het seizoen.

Na het koudere voorjaar 2021 kwamen veel soorten tegelijk in bloei bij het mooie weer dat wij half juni troffen. Van de vele verrassingen die ons ten deel vielen, noem ik er enkele:

1 Het elegante schoentje van Venus.

Op zoek naar de vogelnestorchis die Frans en Freek enkele dagen tevoren hadden aangetroffen trof ik tot mijn grote vreugde en verbazing een vol in bloei staand **Vrouwenschoentje** zomaar langs het bospad en dat een half uurtje gaans van de camping op de GR5E richting Pont du Diable.

Verderop stond hij op nog drie locaties in groepen van drie tot vijf bij elkaar. Bij de Monolithe werd later nog een solitair schoentje aangetroffen. In tegenstelling tot de andere gevonden soorten geniet hij in Frankrijk nationale bescherming. Met de grote gele lip en chocolade bruine sepalen en petalen is de *Cypripedium calceolus* een fraaie en opvallende verschijning. De vorm van de lip vormt een ketelval waarin insecten aangetrokken door de zoete geur en de rode strepen en stippen op de bodem naar beneden vallen. Met veel moeite weten ze zich door de nauwe opening bovenin naar buiten te wurmen en krijgen meteen een flinke veeg stuifmeelmasse mee. Om het stuifmeel op de stempel van een andere bloem te kunnen afzetten moeten ze eerst weer in een andere ketelval duikelen. Gezien de matige zaadvorming is deze vorm van bevruchting niet heel succesvol. Via de wortels vermeerderd de plant zicht voornamelijk.

afb.1 Franse vrouwenschoen

2. De knotsorchis is zo gek nog niet

afb.3 begin bloei van Knotsorchis

Eind mei begint de **Kogel- of Knotsorchis** te bloeien en dankzij de eerder genoemde koude lente konden wij ze nu ook eens bewonderen in knop en in beginnend-bloei stadium. We vonden een twintigtal op de helling achter de vele gele en rode orchissen en later op andere locaties in kleinere aantallen. In het kampverslag KNNV Dolomieten 2019 pag.18-21 staat over deze *Traunsteinera globosa* een lezenswaardige artikel getiteld “Kogelorchis: Orchidee op het dak van Europa”.

3. Hoe ruiken tweehonderd vijftig vlier-orchissen?

De bloeitijd van de (*Dactylorhiza sambucina*), de Vlierorchis dus, begint eind april en eindigt half juni. Ook hier had de koele lente voor vertraging in de bloei gezorgd zodat wij het hoogtepunt van de bloei konden genieten. Honderden gele bloemen stoffeerden de kleine, verborgen grashelling met daartussen vele tientallen rode exemplaren en Mannetjesorchissen. Die helling was gelegen op korte afstand van de weg bij het drukbezochte parkeerterrein, maar werd door wegingen opgemerkt, een goed bewaard geheim!

Bijzonder bij deze soort is dat er zowel rood gekleurde als gele bloemen voorkomen. Hoewel ze verleidelijk ruiken bevatten ze geen nectar maar imiteren verschillende nectar dragende soorten. Op de rode bloemen komen vooral akkerhommels af die de plant verwarren met de roodgekleurde betonie. Terwijl de gele vlieren door steenhommels aangezien voor het eveneens gele viltkruid. De twee kleurenversies van dezelfde soort verdubbelen eenvoudigweg de mogelijkheden tot insecten bezoek. Een aardige bijzonderheid is dat vooral de jongste hommels zich laten

Afb.3 Vlierorchis gele bloeiwijze

bedriegen. Ze denken een ‘restaurant’ te bezoeken en gaan teleurgesteld weg, met droge mond, met oneetbare stuifmeelklompjes als hoorntjes op hun hoofd geplakt. Oudste hommels daarentegen trappen er niet meer in.

4 Kleine wegwijzers op het groene mos.

‘Klein,, onopvallend, makkelijk over het hoofd te zien, zeer moeilijk te vinden’ staat in de veldgidsen over de **Koraalwortel** die ook nog eens graag in de schaduw van beuk of sparrenbos staat. In Frankrijk staat hij op een hoogte van 1400 – 1900 meter.

Niettemin toonden onze burens met gepaste trots hun foto’s van die mooie, bescheiden bloempjes. De volgende morgen boden ze aan mij naar die locatie te rijden die op een goed half uurtje rijden – inclusief 13 haarspeldbochten – van de camping lag. Dat aanbod werd met grote dank aanvaard en vol verwachting liep ik mee naar die bewuste plek. Helaas, in één nacht waren bloempjes over hun hoogtepunt van bloei gekomen. Toch voor mij bijzonder genoeg om nog wat foto’s te nemen van dit zeldzame juweeltje, al gaven die slechts een fractie van de schoonheid weer van de opnamen die de burens de vorige dag gemaakt hadden. Maar, drie dagen later ontdekte ik op de boshelling vlak achter de camping wel z’n tien uitgebloeide en bijna uitgebloeide planten verspreid langs het pad. Met een groepje geïnteresseerde KNNV’ers zijn we die namiddag gaan kijken en ontdekten er nog meer. Zo vlak bij huis en zo talrijk, allemaal uitgebloeid, dat wel.

afb.4a Uitgebloeide koraalwortel lijkt op een richtingwijzer

Als klap op de vuurpijl stuurde buurman Jan me vorige week een schitterende foto van een vol bloeiende koraalwortel met maar liefst het uitzonderlijk aantal van maar liefst 13 bloemen. De vrijwel bladloze plant was wat groener dan de andere en kon daardoor toch wat aan fotosynthese doen en rijker bloeien. Buurman had de foto gemaakt op een van de laatste dagen van het kamp: nota bene op die boshelling achter de camping, de bofkont. (afb. 5) De koraalwortel, *Corallorhiza trifida*, is een van de

orchideeën die niet met zekerheid elk jaar te vinden is. Het grootste deel van zijn leven speelt zich voor ons onzichtbaar, onder in de aarde af, evenals dat gebeurt bij de Spookorchis, het Vogelnestje en de Paarse Aspergeorchis. De plant komt alleen boven de grond om te bloeien en zaad te zetten. Pas als het jaar gunstig lijkt, groeit uit de koraalvormig vertakte 'wortelstok' de 10, 20 cm hoge bleke stengel omhoog die zijn kleine losjes gerangschikte bloemen draagt. Elke stengel heeft weinig bloemen, vier, zes misschien tien die in een paar warme dagen uitgebloeid zijn. De twee zijdelingse kelkbladen hangen als een snor (afb. 34 aan weerszijden van de lip wat de bloem een driedelig aanzicht geeft wat in het tweede deel van zijn naam terug te vinden is,

De brede witte lip met een purperrode vlek als honingmerk trekt kleine vliegjes en mugjes aan. De bloem heeft een zeer kleine spoor en ruikt zwak naar muskus. Maar de plant is vooral zelfbestuivend. De zaadcapsules blijven lang hangen, vaak horizontaal gespreid aan weerszijden van de stengel als de armen van een wegwijzer.

Tenslotte:

“Van alcohol, drugs, vrouwen, eten en auto's kun je afkicken, maar als je eenmaal aan orchideeën verslaafd bent, ben je verloren. Orchideeën laten je nooit meer los...nooit.”

Joe Kunisch, Orchideeënkweker

Enkele van de geraadpleegde bronnen:

<https://www.monaconatureencyclopedia.com/dactylorhizasambucina/?lang=en>

- D. Bonardi & G. Scappzicci, 2012, À la rencontre des Orchidées sauvages de Rhône-Alpes. Biotope Editions, Mèze.
- Rolf Kühn, Henrik AE Pedersen, Phillip Cribb, 2019, Field guide to the Orchids of Europe and the Mediterranean. Kew publishing, Kew

Vrij groene koraalwortel met dertien bloemen

afbeelding 5 foto: Jan Cevat

9. Cultuur en Natuur

Tekst en foto's Marc Schmitz

Naast de natuur-natuur vind ik de cultuur-natuur een leuk element in de "natuur-beleving", de traditionele cultuur-natuur is niet zelden een zeer belangrijke factor in wat wij nu buiten zien (en soms als echte natuur benoemen, en vervolgens niet snappen dat de mens al duizenden jaren onderdeel van de natuur was.

De traditionele, "rustieke", huisdierrassen vormen een leuk aanknopingspunt bij de cultuurnatuur. NB Men leze "rustiek" hier ook in de Franse betekenis: "rustique" betekent niet alleen "rustiek, landelijk" maar ook "eenvoudig" en "stevig, aangepast aan het landleven".

Ik kijk dus al lang naar de utilitaire huisdieren en probeer te achterhalen of een afwijkende kudde nu domme import is, of juist een oud lokaal (uitstervend/bedreigd) ras.

Tijdens de eerste excursie - ik zag ze tijdens de voor-verkenning van het Sentier Botanique - en ook daarna zagen we zo nu en dan ongewone schapen. De schapen met de opvallende zwarte aftekening rond o.a neus, oren en ogen, en met de wild gedraaide hoorns blijken tot zo'n typisch lokaal ras te behoren. Het blijkt te gaan om het "Race de Thônes et Marthod" - of wel korter het "Race Savoyarde" - een ras dat beperkt is tot de hogere delen (uitgezonderd het Mont-Blanc-Massief van de departementen Savoie en Haute-Savoie, deze geografische beperktheid wordt wel geweten aan de lange autonomie van Savoie (op deze opvatting is het een en ander op af te dingen, er bestaan ook elders in Frankrijk zeer gelokaliseerde rassen).

Een ras met een kleine eeuw geleden een omvang van enkele 10.000den ooiën. Zoals met zoveel oude huisdierrassen dreigde het uitsterven, in de 70-er jaren van de vorige eeuw was het bijna verdwenen. Gelukkig werd tijdig de fok weer gestimuleerd en de omvang die in 1976 zo'n 1.000 ooiën betrof is inmiddels weer gestegen naar 2.500-3.500 ooiën.

Zie ook Edmond Quittet & Michel Franck 1983, RACES OVINES en France, 3e édition, ISBN 2 7066 0138 8 - pag 95 - of Daniel Babo 2000, Races ovines et caprines françaises. ISBN 2 85557 054 9 - pag 235-238 - of < https://fr.wikipedia.org/wiki/Th%C3%B4nes_et_Marthod >

Bij de koeien is het moeilijker: met koeien wordt veel meer gewerkt met kruisingen en "rasverbetering", het aandeel goed herkenbare echt lokale rassen is daardoor minder.

Ik vond twee echt lokale koeienrassen. Zo was er de "Abondance", een ras dat we regelmatig zagen. In principe rood-bonte koeien en het donkere "rood" heeft soms een zwartige vlekking. De naam "Abondance" is niet gebaseerd op de "overvloed", het ras is beslist niet overdreven productief, de naam is gebaseerd op de plaats Abondance in Haute Savoie, er is ook kaas met deze naam, kaas in de vorm van een niet al te groot wiel en met een typische holle buitenrand (waar onze Goudse kaas een bolle buitenrand heeft). Lijkend op Abondance is het algemenere Montbeliard-ras, een "gewonere" rood-bonte koe met een veel grotere verspreiding ... de Montbeliard meen ik te herkennen aan zijn gewonere en wat blekere verschijning: je zou 'n bijna oranje-bont kunnen noemen.

Zo nu en dan zagen we ook de Tarentaise of Tarine, een mooie ± egaal bruine koe. Als je op internet zoekt naar de koeien van Haute Maurienne dan worden met name deze Tarantaises / Tarines genoemd.

PS.: Jammergenoeg heb ik de schapen vlak bij de camping nog niet op naam kunnen brengen.

MarcS

RACE DE THÔNES ET DE MARTHOD

Synonyme : RACE SAVOYARDE

DESCRIPTION

Race de taille moyenne : 60 à 65 cm.

Tête : grosse, armée, même chez la femelle, de **cornes** portées à peu près horizontalement et se déroulant en spirale lâche ; **mufle** noir et large ; **oreille** noire portée horizontalement ; **yeux** cerclés de noir ; **chanfrein** relativement court et large ; **profil** légèrement busqué.

Poitrine : souvent étroite et sanglée.

Dos : droit, à l'arrière-main souvent plus haute que le garrot.

Bassin : relativement large.

Membres : forts, assez longs (animal enlevé), avec de bons aplombs ; **gigot** plat et peu descendu ; **onglons** noirs.

Laine : blanche, grossière, peu ondulée, à mèches longues (20 cm et plus) pointues et vrillées du bout. La toison, ouverte, couvre tout le corps à l'exception du mufle chez l'agneau. Chez l'animal adulte, elle s'arrête au genou et un peu au-dessous du jarret.

HISTORIQUE

Cette race tire son nom de deux localités voisines : Thônes, chef-lieu de canton de la Haute-Savoie et Marthod, commune du canton d'Albertville en Savoie, qui sont situées au centre de sa région d'élevage.

L'origine de cette race est très mal connue ; elle est certainement élevée depuis fort longtemps dans les deux Savoies où elle reste d'ailleurs strictement confinée et où les conditions d'inhalage sont telles que des races moins rustiques n'ont pu s'implanter.

Malgré des effectifs limités (environ 1 000 brebis) un regain d'intérêt est manifesté par les éleveurs depuis 1976 ; ces derniers se sont groupés en un syndicat ovin de la Savoie.

QUALITÉS ET APTITUDES

Les principales qualités de cette race sont sa **grande rusticité**, sa **fécondité** et son **aptitude laitière**.

Sa résistance lui permet de tirer parti des plus hauts pâturages de montagne où elle passe trois à quatre mois de la belle saison en pleine liberté et presque sans surveillance, soumise à des variations de température brusques et très importantes.

Le bélier reste en permanence dans le troupeau, de sorte que l'agnelage est échelonné et que chaque brebis met bas en moyenne trois fois en deux ans. Les agnelages doubles sont assez fréquents et les mères élèvent facilement deux agneaux.

Le principal défaut de la race est sa médiocre conformation pour la boucherie.

La toison de ces animaux est grossière, mais elle pousse vite, ce qui impose très souvent deux tontes par an pour éviter le feutrage sur l'animal. La laine qui en provient a peu de débouchés sur le marché général, mais elle est l'objet d'une demande locale importante, notamment sous forme de laine à tricoter, en raison de sa résistance.

Époque de l'agnelage : échelonnée avec deux périodes de pointe : avril à juin et septembre à novembre.

Poids moyens :

Agneaux de 3 mois	22 à 25 kg
Agneaux de 6 mois	40 kg
Agneaux de 1 an	50 kg
Béliers adultes	80 kg
Brebis adultes	55 à 65 kg

Production de laine :

Brebis et béliers	3 à 4 kg par an
-------------------	-----------------

Syndicat ovin de la Savoie
11, rue Métropole
73000 CHAMBÉRY

KNNV - Kampeervakantie Bramans Franse Alpen mei 2021

Verslag: Freek den Dulk

freek@piode.nl

Informatie:

KNNV - AKC: <https://kampeervakanties.knnv.nl>

KNNV - Vereniging voor Veldbiologie: <https://knnv.nl/>